

posel

zpod Žalého

3

2022
ročník
XXXII

CENA: 10,- Kč

Z HRADNÍHO
DENÍKU PANÍ
RUPRECHTY

O POKLADECH
NAŠICH PŘEDKŮ

ZPRAVODAJ OBCE BENECKO • PRAMENY OBECNÍ KRONIKY

obsah

z obce		Slovo starosty	3
		Poznávací zájezd do italského Bolzana	4
		Zápis z 21. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko	6
		Společenská kronika	9
		Poznávací zájezd do Prahy 2022	10
spolky		Z hradního deníku paní Ruprechty	12
		Tkalcouskej tumel 2022	14
z regionu		Pohádkové Krkonoše se otevírají	15
		Vydejte se na pěší putování po krkonošských trasách s přívlastkem	16
		Hasiči radí občanům	18
historie		Krkonošská příjmení – Benecký	20
		Jak vychovávat děti	21
		Dopis českého hudebníka z Rusi	23
		Znaky na pečetích měst a vesnic Jilemnicka	26
		O pokladech našich předků	30
pohádka		Jak Krakonoš, Muhu a víla Izerína Trautenberka za nepořádek potrestali	34
geologie		Prozrazená tajemství vnitřní nádhery nerostů	39

Příspěvky do čtvrtého čísla Posla zpod Žalého zasílejte do 31. července 2022 na adresu podatelna@obecbenecko.cz

 Fotografie na obálce: Paní Ruprechta se svoji družinou, k článku na str. 12

posel zpod Žalého

Vydává Obecní úřad Benecko, redakční rada: Rada obce Benecko.
 Registr. číslo MK ČR E 12668. Podávání novinových zásilek povoleno
 ObSP Pardubice č. j. P/1–8190/91 ze dne 27. ledna 1991.
 Za věcný a názorový obsah textů odpovídají jejich autoři.
 Uzávěrka dne 20. 6. 2022. Náklad 300 ks.
 Výroba: *Gentiana* Jilemnice

Slovo starosty

Vážení čtenáři Posla,

máte před sebou letní vydání našeho místního zpravodaje. Přinášíme v něm opět několik informací o dění a událostech v naší obci, něco historie, povídaní... Zkrátka každý si v Poslu může najít co jej zajímá. Příprava každého vydání stojí nějaký čas a značné úsilí všech co se na tom podílejí. Proto chci všem poděkovat za tuhle práci. Kromě přispěvovatelů jsou to zaměstnanci obecního úřadu a zvláště zaslouží uznání pan doktor Miloš Gerstner, dlouholetý starosta obce, který zpravodaj Posel z pod Žalého před 30 ti lety vytvořil. Významnou měrou se podílí na přípravě každého vydání, kterých bylo za tu dobu bezmála 200.

Pravidelně zde v této rubrice mimo jiné informuji o opravách obecních cest. Je to nikdy nekončící práce. Zrovna nedávno jsem jel na kole po cestě na Mládkových vrších a uvědomil jsem si, že to byla vlastně první cesta, kterou jsme opravovali, když jsem začal pracovat na obci. Takže nový asfaltový povrch se zde pokládal již před více než dvaceti lety. Přesto že obecní cesty nemají ideální nosné vrstvy, nebyly konstruovány na dnešní zatížení, tak i po té době cesta stále drží. I když je místy již povrch popraskaný. Za ta léta se nám podařilo obnovit cesty skoro po celé obci a tam kde to ještě není, tak se s tím počítá. Daří se nám na to získávat peníze z různých dotačních programů, něco musíme přidat i z obecního rozpočtu. Někdy si ale říkám, jestli to má smysl, když po provedení nového povrchu cesty na něj následně instalujeme umělé překážky v podobě zpomalovacích prahů. Jestli by nebylo lepší tam nechat ty díry, aby se jezdilo tak jak se má a ušetřila by se spousta peněz. Samozřejmě že si hned odpovím, že smysl to má opravovat cesty a že se v tom bude pokračovat i nadále. Je to spíš apel na některé řidiče, kvůli kterým se ty retardéry montují a znepříjemňuje to jízdu těm všem ostatním „normálním“, kteří dokážou udržet ty koně pod kapotou auta na uzdě. Takže vážení, v úsecích označených jako obytná zóna se jezdí do 20 km/h, tam kde je značka „průjezd zakázán“ se jezdí, jen když tam potřebujete něco zařídít. Když to budete dodržovat, umělé překážky se dávat nebudou.

Máme před sebou letní prázdniny. To přináší i zvýšenou návštěvnost v obci. Je potěšitelné, že člověk často slyší, jak se turisté mezi sebou baví a pozitivně hodnotí naši obec, hezké prostředí, upravená okolí domů, čistotu, pořádek, kytky v oknech a na zahrádkách. Je to velká zásluha vás, majitelů domů a pozemků, že se o svoje majetky většinou dobře staráte a i obec se k tomu snaží přispět péčí o obecní majetky a o jejich zvelebování. Myslím, že se nám to všem docela daří. Někdy nám to trochu kazí ten rámus sekaček, pil a křovinořezů o nedělích nebo v podvečerních hodinách. O tom jsem psal tady v Poslu již mnohokrát. Situace se trochu zlepšuje, ale v tomhle máme do Rakouska nebo Švýcarska ještě hodně daleko.

Jak jste se mnozí z vás už asi dozvěděli, v letošním roce se nebude konat již tradiční závod automobilů do vrchu tady u nás v obci. A možná že ani v dalších letech již ne. Je

to dáno zamítavým stanoviskem Správy Krkonošského národního parku z důvodů ochrany přírody. Samozřejmě že přírodu chceme chránit asi všichni. Na druhou stranu je to trochu škoda, závody aut byly takovým zpestřením závěru letní sezony. Většina lidí u nás to podporovala, ti kteří nejsou zrovna příznivci motoristického sportu to nějak kvitovali a vyložené odpůrců bylo asi jeden (možná dva). Prostě ten jeden hlučný víkend se dal vydržet (oproti těm sekačkám a pilám co zmiňují výše, tam to bývá od jara do podzimu). Doba se zkrátka mění. Někteří možná mají v paměti, kdy se ve Špindlerově Mlýně pořádala motocyklová šestidenní soutěž a trasy vedly po celých Krkonoších. Motocykly jezdily ze Špindlu na Mísečky, z Harrachova a Rokytnice na Dvoračky a i po dalších horských cestách, kde mnohde již dnes nemůžete ani na kole. Ale možná je to tak správně.

Řada z vás se na mě obrací s dotazem, co se děje, že se likviduje část lyžařského areálu v centru obce, Family aréna. Vyjadřujete obavy, jestli snad se pozemek nechystá pro zastavění domy nebo něco podobného. Informace, které máme k dispozici jsou takové, že majitel pozemků se chystá tyto pozemky nějak využívat sám. Územní plán připouští využití pozemků pro sport. Pokud by se to mělo změnit, musí to řešit změna územního plánu. Já za sebe si myslím, že by nebylo dobré tuto lokalitu do budoucna zastavět stavbami. Ale vše záleží, jak se k těmto věcem postaví zastupitelé obce, které si zvolíme v nadcházejících podzimních volbách. Od provozovatele Family arény mám informaci, že část aktivit se přesune do prostoru lyžařského vleku Krakonoš. Tak snad rodiny s menšími dětmi a lyžařské školy tuto změnu pochopí a neutrpí tím dobré jméno celého areálu, o které jsme se za uplynulé roky společným úsilím zasloužili.

Přeji všem hezké prázdniny a dovolené.

Ing. Jaroslav Mejnar, starosta

POZNÁVACÍ ZÁJEZD DO ITALSKÉHO BOLZANA

Ve druhé polovině května jsme se zaměstnanci a spolupracovníci Střediska služeb Benecko zúčastnili na pozvání italské strany poznávacího zájezdu do italského Bolzana. Hlavním bodem programu byla návštěva provozního a výrobního závodu firmy Technoalpin, největšího světového výrobce systémů umělého zasněžování. Cestou tam jsme si prohlédli jezero Königssee a přilehlý, nedávno komplet zmo-

dernizovaný, lyžařský areál pod vrcholem hory Jenner. Po celou dobu jsme měli štěstí na počasí, takže i tady jsme měli z vrcholu krásný panoramatický výhled na Národní park Berchtesgaden. V areálu firmy Technoalpin jsme byli provedeni administrativní i výrobní částí, proběhlo seznámení se s nejnovějšími produkty, a to jak zasněžovacích tyčí, tak zasněžovacích kanónů. Poslední den se nesl ve znamení

cesty domů. I tak jsme zvládli ranní procházku historickým centrem Bolzana, návštěvu lyžařského areálu Merano 2000 včetně obhlídky letních aktivit pro turisty,

a nakonec i zdárně projet serpentine vysokohorské silnice přes Passo del Rombo (2 500 m n. m.).

Dominik Brožek

Zápis z 21. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko, které se konalo dne 4. 5. 2022 v zasedací místnosti Obecního úřadu Benecko.

21. veřejné zasedání zastupitelstva obce zahájil pan starosta v 17.05 hodin. Přivítal přítomné hosty zasedání a zastupitele, kterých bylo přítomno 11, omluveni: A. Hanušová, M. Hendrych, M. Janatová, V. Mejsnarová.

- 1) Schválení a) programu zasedání, b) ověřovatelů zápisu: Bc. D. Brožek, P. Wiesner, c) zapisovatelky: I. Koudelková.
Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje a) navržený program zasedání, b) ověřovatele zápisu: Bc. D. Brožek, P. Wiesner, c) zapisovatelku I. Koudelkovou.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 1a), 1b) a 1c) schváleno.
- 2) Schválení zápisu z 20. zasedání OZ ze dne 23. 2. 2022.
Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje zápis z 20. veřejného zasedání OZ Benecko, které se konalo dne 23. 2. 2022.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 2) schváleno.
- 3) Schválení rozhodování OR ze dne 21. 2., 7. 3., 28. 3. a 20. 4. 2022. D. Hásková – je ceník Střediska služeb někde k dispozici? Starosta – je u K. Tomáše a na účtárně. Dáme na stránky obce.
Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje rozhodování Rady Obce Benecko ze dne 21. 2., 7. 3., 28. 3. a 20. 4. 2022.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 3) schváleno.
- 4) Účetní a rozpočtové záležitosti. Změna rozpočtu č. 1/2022 – rozpočtové opatření č. 1 Příjmy: Přesuny mezi paragrafy a položkami: položka 1111–4299, paragraf: /2321, 3639, 3749, 6171, 6409/. Výdaje: Přesuny mezi paragrafy a položkami: položka 5001–6999, paragraf: 2212, 5222, 3639, 5512, 6171, 6409. Změnou č. 1/2022 rozpočtové opatření č. 1 nebudou navýšeny příjmy a výdaje rozpočtu obce. Příjmy celkem: 38 000 000 Kč. Výdaje celkem: 37 000 000 Kč.
Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje změnu rozpočtu č. 1/2022 rozpočtových opatření č. 1.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 4) schváleno
- 5) Pozemkové záležitosti.
 - 5a) Paní Pourová z Mrklava požádala o odkup části pozemku ppč. 1666/3 v k. ú. Mrklav. Jedná se o část bývalé cesty. Rada prodej nedoporučuje.
Návrh usnesení: Souhlas s rozhodnutím rady pozemek si ponechat, neprodávat.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 5 a) schváleno.

- 5b) Obec požádala Státní pozemkový úřad o bezúplatný převod pozemku ppč. 311 v k. ú. Mrklov, jedná se o pozemek, na kterém se nachází část místní komunikace.
Návrh usnesení: Souhlas s bezúplatným převodem pozemku ppč. 311 v k. ú. Mrklov od Státního pozemkového úřadu do majetku obce Benecko.
Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1 (Hásková).
Usnesení č. 5 b) schváleno.
- 5c) Pan J. Fajstavr požádal o odkup části pozemku ppč. 764/7 v k. ú. Benecko. Jedná se o pozemek nad parkovištěm u horní stanice lanovky.
Návrh usnesení: Souhlas se svoláním místního šetření, o prodeji se bude jednat na příštím OZ.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 5 c) schváleno.
- 6) Schválení smlouvy na spolufinancování sociálních služeb ORP Jilemnice. Jedná se o smlouvu na poskytování sociálních služeb pro občany ORP Jilemnice, které využívají i občané naší obce. **Návrh usnesení:** Souhlas s podpisem Veřejnoprávní smlouvy o příspěvku na spolufinancování sociálních služeb ORP Jilemnice na rok 2022.
Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.
Usnesení č. 6) schváleno.
- 7) Informace o probíhajících a připravovaných akcích obce. Starosta seznámil přítomné s probíhajícími a připravovanými akcemi v obci. Jedná se o cestu Zdůlnou, cesty v Mrklově a v Horních Štěpanicích, hřiště na Sokolce, zateplení, výměna oken a zdroje tepla na dílnách ve Lhotě, zateplení, výměna oken a zdroje tepla v DPS, oprava hřbitovních zdí, rekonstrukce WC Benecko, kabiny na hřišti na Křížovkách. Dále informoval o přípravě opravy krajské silnice v Mrklově, zkapacitnění ČOV, přípravě budování chodníků v Dolních Štěpanicích, cesty na Levinku, opravy staré hasičárny v Horních Štěpanicích a požární nádrže tamtéž. Dále je třeba připravit dokumentaci na opravy dalších cest (na Dolní Benecko, k Hotelu Panorama, za Hotelem Kubát atd.), abychom byli připravení na vyhlášení nových dotačních programů.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.
- 8) Záležitosti střediska služeb. Starosta – již rok probíhají jednání s vlastníky pozemků pod lanovkou na uzavření nové nájemní smlouvy. K rozvoji a investování do areálu je třeba tyto smlouvy uzavřít na rozumné časové období. Předal slovo jednatelům střediska služeb. K. Tomáš – zimní sezóna byla pěkná a náročná, potýkali jsme se s nedostatkem pracovních sil. Na příští sezónu je třeba sehnat více zaměstnanců, kdo má zájem, může se přihlásit. K další činnosti – na úklid sněhu po obci jsme nezaznamenali žádné stížnosti. V současné době uklízíme obec po zimě, budeme opravovat hřbitovní zeď. Slovo si vzal D. Brožek a informoval o proběhlé sezóně a rozvoji areálu – sezóna se vydařila, začalo se lyžovat brzo, návštěvnost byla nadprůměrná ve srovnání s ostatními roky, tržby byly nadprůměrné. V rozvoji areálu nás čeká rekonstrukce vleku Liška, máme zpracovanou studii na rekonstrukci objektu u dolní stanice vleku Liška, připravujeme studii na výstavbu občerstvení

u horní stanice lanovky, je třeba vyměnit poškozený původní řad zasněžování, podali jsme žádost o dotaci na lanový park u lanovky.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 9) Informace k možnosti přípravy změny č. 2 Územního plánu Benecko. Starosta – změna č. 2 by se mohla uskutečnit ve zkráceném postupu, pokud by se dělalo jen několik záměrů prospěšných pro rozvoj obce. Zjistíme další informace na krajském úřadu, poté bude moci zastupitelstvo stanovit termín pořízení další změny ÚP a s tím i termín pro příjem žádostí. Jednou z podmínek vymezení nových zastavitelných ploch je dostatečné využití zastavitelných ploch daných stávajícím ÚP, resp. Změnou č. 1 ÚP. V některých částech obce je již zastavitelnost na limitu a nebude vhodné zde umísťovat další objekty. To však již bude na rozhodnutí nového zastupitelstva a dotčených úřadů.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 10) Stanovení počtu zastupitelů na další volební období.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo stanovuje počet zastupitelů na další volební období v počtu 15 členů obecního zastupitelstva.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 10) schváleno.

- 11) Různé.

- 11a) ČEZ požádal o uzavření Smlouvy o smlouvě budoucí o zřízení věcného břemene a dohodu o umístění stavby č. IE-12-4007076/VB/01 na pozemky ppč. 1214/1 a 1237/1 v k. ú. Dolní Štěpanice. Týká se dotčení těchto pozemků při plánované rekonstrukci rozvodů NN v obci.

Návrh usnesení: Souhlas s podpisem Smlouvy o smlouvě budoucí o zřízení věcného břemene a dohodu o umístění stavby č. IE-12-4007076/VB/01 s ČEZ.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 11 a) schváleno.

- 11b) Výměna a propojení trafostanic na Benecku včetně uložení vedení VN do země. Uvedená stavba přinese zokruhování sítě a tím zlepšení dodávek elektřiny. Přířosem bude i vzhled obce. Bohužel, někteří oslovení vlastníci pozemků se dosud nevyjádřili. Je to škoda, protože pokud se nepodaří získat závčas souhlasy vlastníků pozemků, ČEZ přeměruje prostředky na jiné akce.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 11c) Na cestu Zdůlnou jsme dělali výběrové řízení. Firma STRABAG, která výběrové řízení vyhrála, odstoupila. Je třeba uzavřít smlouvu o dílo s firmou EUROVIA, která podala druhou nejvýhodnější nabídku.

Návrh usnesení: Souhlas s podpisem smlouvy o dílo s firmou EUROVIA CS, a. s. na akci „Oprava cest v k. ú. Mrklav a Dolní Štěpanice.“

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 11 c) schváleno.

- 11d) Informace k odpadům – sběr nebezpečného odpadu proběhne 22. 5. 2022, jsou vyvěšené plakáty. Od dubna sváží odpad nová svozová firma EKO Jilemnicko každou sudou středu v měsíci. Občany informujeme v časopisu Posel, na webových stránkách obce, na přelomu roku byly letáky do schránek. Někteří občané prostě informace nečtou.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.
- 11e) V některých objektech v obci jsou ubytováni váleční uprchlíci z Ukrajiny. Obec nedostává informace o konkrétním místě jejich pobytu. ORP Jilemnice těmto osobám poskytuje informační i materiální servis, pokud by se někteří z nich obrátili přímo na naši obec, dokážeme je nasměrovat na patřičná místa pomoci.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.
- 11f) Apartmány a investiční byty. Výstavbu těchto objektů na zelené louce obec nepodporuje. Pokud se týká přestavby již stojících objektů na tento účel, obec nemá možnost tuto přestavbu ovlivnit. Výstavba takovýchto objektů nemá pro obec téměř žádný přínos.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.
- 11g) P. Wiesner – zkratka od ČOV do Mrklova je v hrozném stavu, nedá se tudy jezdit. Starosta – cesta je poničená potokem, který se tudy hrnul, opraví Středisko služeb.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.
- 11h) P. Wiesner – panely z cesty v Mrklově by se mohly použít na opravu cesty. Starosta – tato možnost bude prověřena.
- 12) Závěr. Starosta přítomné informoval o termínech příštích zastupitelstev koncem června a v půlce září, poděkoval přítomným za účast a v 19.25 ukončil zasedání zastupitelstva.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubilea v březnu 2022

Anna Skálová, Dolní Štěpanice	98 let
Marie Schillhabelová, Mrkllov	91 let
Jarmila Mencová, Dolní Štěpanice	91 let
Ludmila Šírová, Horní Štěpanice	85 let
Jaroslav Faistaver, Dolní Štěpanice	82 let
František Kynčl, Dolní Štěpanice	81 let
Ludmila Pohořalá, Zákoutí	79 let
Hana Hnyková, Mrkllov	76 let

Jubilea v dubnu 2022

Mária Lachmanová, Benecko	84 let
Květuška Honcová, Hor. Štěpanice	83 let
Zuzana Cermanová, Mrkllov	82 let
Anežka Mejsnarová, Štěp. Lhota	82 let
Anna Ježková, Zákoutí	81 let
Emilie Šírová, Štěpanická Lhota	80 let
Marie Faistauerová, Benecko	78 let
Věra Hanušová, Benecko	78 let
Miloš Gerstner, Benecko	76 let
Hana Zdvořanová, Mrkllov	76 let
Jarmila Šírová, Mrkllov	75 let

Poznávací zájezd do Prahy 2022

„Ne, ty místenky pro dvacet tři osob skutečně rezervované nemáte!“

Vzhledem k tomu, že již podobné zkušenosti máme, jsme uvedli nedorozumění na pravou míru, a do Prahy jsme odjeli.

„Ten musí jet dvě stě!“ ozývá se za dvě hodiny z vagonu metra, který jsme nelítostně obsadili. Cestování městskou hromadnou dopravou byla první nová zkušenost, kterou našich devatenáct svěřenců získalo. Ani nevím, kolikrát za pobyt jsme toto číslo s úlevou při sčítání dětí vyslovili.

Mnohé maminky by se divily, jak si jejich ratolesti dovedou pohlédnout lůžkoviny. Pravda, nasmáli jsme se, ale nakonec všichni uléhali do připravených postýlek.

My jsme ale přijali pozvání především kvůli poznávání zajímavé historie. Čerpající z učebnic vlastivědy jsme si za cíle vytyčili: Královskou cestu, Národní muzeum, Národní divadlo a letiště Václava Havla. Jarní slunečné počasí jen umocnilo příjemné zážitky a procházky Prahou, která se nám nabízel ve své plné kráse, protkaná majestátní minulostí.

Krokoměry ukazovaly každý večer minimálně dvanáct tisíc kroků. Kromě turistického výkonu ještě každý večer následoval testík, tabulová prověrka a shrnutí

celodenních vědomostí a zážitků. Ihned po rozdělení pracovních listů se zabouchly dveře pokojíků a pod heslem: „Všude je se mnou můj kamarád Google,“ se děti pustily do odpovědí na záladné otázky.

Historie naší metropole je úchvatná, ale krásný je také pohled na Prahu očima dětí. Proniknout do jejich světa je zajímavé. Tak například, kolik automobilů značky Tesla jsme viděli? A to jedna byla dokonce červená. V jaké výloze nabízejí ta nejlepší herní příslušenství? Kolik stojí takový nákup, když se chystá mejdan na pokoji? A že v každé výloze se mohou děvčata zhlédnout, jestli jim to dnes sluší?

Díky patří především panu Moučkovi, který se vždycky objevil, někam nás dovedl, zaplatil a zmizel. Našemu obecnímu úřadu, který podporuje tuto dlouholetou spolupráci a umožňuje pražským dětem lyžování na benecké lanovce. A v neposlední řadě dětem, že si výlet užily tak, jak chtěly, že se neztratily, a že jich bylo vždycky devatenáct. Rodičům děkujeme za důvěru, že náš poznávací výlet podpořili.

Za kolektiv učitelek Marie Šírová

Z hradního deníku paní Ruprechtý

Milí hradní přátelé, opět Vás zdravíme a přinášíme novinky z hradu. Letošní Velikonoce se nám na hradě opravdu vyvedly. Ruprechtá upekla vynikajícího beránka. Ten byl tak dobrý, že na rytíře Huberta moc nezbylo. Většinu snědl nenasytý Rarášek, kterému se z toho dělaly boule až za ušima.

Celý týden před Velikonocemi Ruprechtá s rytířem Hubertem chystali perníčky pro děti. Protože o loňských Velikonocích přišlo na hrad 100 dětí, letos práce s perníčky bylo hodně. Rytíř Hubert dělal těsto, Ruprechtá ho válela a vykrajovala perníčky, Rarášek jim tajně ujídal. Později ujídal bez veškerých tajností, až tak moc mu perníčkové těsto zachutnalo. Celkem bylo napečeno 300 perníčků. Kdo je zdobil? To se na hradě nemohli dohodnout. Zdobení perníčků totiž není žádná práce pro rytíře, ale Hubert, jako správný gentleman, v tom Ruprechtu nemohl nechat samotnou.

Všechno nakonec dobře dopadlo, Rarášek se rozhodl vypomoci, mazal perníčky marmeládou. To vám byla legrace s Raráškem. Marmeládu měl napatlanou až za ušima a na huňce. S velkými protesty jsme ho dotáhli ke štěpanické kapličky, aby se trochu umyl a nedělal ostudu. Ale umíte si představit čertíka a vodu. Ten vám prskal, až z něho jiskry létaly na všechny strany.

Zdobení perníčků Hubert nechal na Ruprechtě, sám zatím chystal dárky do velikonočních balíčků. Ale musíme vám přiznat, že Ruprechtu z toho množství perníčků tuze bolela záda.

Velikonoční nadílka pro děti byla nachystaná ve věži již v pátek 15. dubna. Děti mohly chodit na hrad ráno od 10 hodin a nadílku si

vyzvedávat. Většina dětí však přišla až na 15. hodinu, kdy byla na hradě přítomna Ruprechtá. Některé z dětí řekly koledu, některé donesly Ruprechtě namalovaný obrázek.

Protože hned po Velikonocích Ruprechtá slavila svátek (20. dubna), některé děti jí donesly dáreček ke svátku. Ruprechtá tak dostala květiny, nádherný náramek s písničky RUPRECHTA a další dárečky.

Téměř všichni však přišli s buřty a společně jsme si je tu opekli. Zatímco rodiče pekli dětem buřty, Ruprechtá s dětmi hrála na schovávanou, která je na hradě moc baví. Je tu spousta místa, kam se schovat. Někdy to dopadne i tak, že se Ruprechtě nepodaří některé děti ani najít. Aby však jen Ruprechtá nehledala děti, hraje schovávanou i obráceně, kdy děti hledají Ruprechtu. Hledání bílé paní je však velice jednoduché, její čepec nebo bílé šaty v lese nebo za hradbami jsou vždy velice nápadné...

Už na Velikonoce jsme na hradě začali připravovat místo pro hradní „kadibudku“, na kterou hrad již několik století netrpělivě čekal. V dnešní době splachovacích WC už bylo načase položit základy alespoň pro obyčejnou „kadibudku“. V hradním terénu vykopat díru není jen tak. Rarášek s velkým očekáváním přihlížel, jestli krumpáč nezavoní o nějaký ten hradní poklad, který mohl zůstat v zemi zakopán. Jeden ochotný tatínek pomohl hradnímu Vinckovi s kopáním, žádný poklad však nalezen nebyl.

Přátelé, „kadibudka“ je úžasná, krásná, zkrátka perfektní. Její nátěr ladí s hradní střechou. Zhotovena byla šikovným řemeslníkem z podhradí. Adamovi z Chytrákovy moc děkujeme.

14. května jsme na hradě uspořádali zá-

bavné odpoledne s čarodějnicemi Elvírou, Elfrídou, Černuchou, Kozí nožkou a Pizizubkou. Aby pohádkových bytostí bylo na hradě hodně, některé děti dorazily v kostýmech čarodějnic nebo jiných pohádkových bytostí. Měli jsme tu princezny, ale také lživého lišáka.

Čarodějnicím děti nejdříve předvedly, jak krásně a zkušeně umí létat na košťatech. Ruprechta s některými dětmi také létala na koštětí. Násady u košťat mají různou délku, nic proto nebránilo Ruprechtě v tom, aby na koštětí létala se dvěma nebo třemi dětmi.

Protože čarodějnice byly spokojené s výkony dětí, pozvaly děti do jejich kouzelného lesa. Čarodějnice Kozí nožka a Pizizubka na místě bývalé hradní věže učily děti vařit lektvary, jíst pečené žížaly a čarovat, zkrátka samé praktické věci do života.

Čarodějnice Elfrída se svým manželem čarodějem na paloučku učily děti létat na vysavači. Podle vyprávění však více na vysavači létali samotní rodiče, kteří se toho chopili úžasně. Rodiče byli natolik tolerantní a úžasní, že přimhouřili oči nad tím, že tu čarodějnice s čarodějem jejich děti krmili myšmi a nalávaly je čarodějnickým utrejchem.

Čarodějnice Elvíra zkoušela děti, jestli umí pořádně sednout na lopatu, zřejmě si hledala nového Jeníčka s Mařenkou. Jelikož nikdo z rodičů své dítě nepostrádal, zřejmě nového Jeníčka s Mařenkou nenašla. Víme však, že domů odletěla s prázdným košem, protože všechny perníčky jí děti snědly.

Na odpoledne kromě čarodějnic dorazili také loupežníci. Někde se jim podařilo uloupit pytel plný plyšáků a tak je dětem rozdávali. Děti však museli ukázat, že mají přesnou mušku ve střílení.

Čarodějnice Černucha s Ruprechtou a rytí-

řem Hubertem na hradě dělali zábavu pro děti, které se na lesní pochůzku chystaly, nebo se už z ní vrátily. Byla spousta času na soutěže a hry, tancování a samozřejmě na hraní na schovávanou. Velký úspěch měla skrýš v hradní „kadibudce“, která byla neustále okupovaná. Jednou se do ní také schovala Ruprechta, protože si myslela, že tam nebude vidět její bílý čepec a šaty. To byla sice pravda, ale „kadibudka“ byla zase prvním místem, kde děti nejdříve hledaly. Odpoledne se dle dětí vydařilo a my jsme za to rádi. Není totiž nic krásnějšího než vidět rozzářené dětské oči.

CO CHYSTÁME NA HRADĚ BĚHEM ČERVNA 2022?

25. 6. od 15.00 bude Ruprechta slavít své 680. narozeniny na Dupárně v Horních Štěpanicích. Děti se mohou těšit na bílou paní, rytíře Huberta a jejich přátelé, kteří se budou snažit vykouzlit příjemnou atmosféru plnou her, soutěží a krátkého pohádkového lesa. Od 21.00 bude následovat zábava se skupinou Tampelband a Rejzák.

Před 5 lety jsme oslavou narozenin Ruprechty všechny hradní akce odstartovali. Věříme, že touto oslavou hradní akce neskončí, naopak se budeme těšit, že za dalších 10 let oslavíme na Dupárně další Ruprechtiny kulatiny. Na oslavu jste srdečně zváni. Jak dopadne oslava, tak o tom vám budeme vyprávět příště. Tímto se s Vámi loučíme, přátelé. Těšíme se, že se uvidíme na některé z našich akcí. Mějte se krásně a zachovejte nám svou přízeň. Vždy tu budeme pro Vás, Vaše děti a vnučata.

Vaše hradní paní Ruprechta & rytíř Hubert

Tkalcouskej tumel 2022

Po delší odmlce způsobené covidem HSK Benecko uspořádal další ročník horského přespolního běhu Tkalcouskej tumel. Na letošní rok připadl jubilejní 40. ročník tohoto běhu. 15. května nám Krakonoš poslal krásné počasí, a tak se na startu sešlo velké množství závodníků od těch nejmenších až po kategorii veteránů.

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří nám pomohli s přípravou a vlastní organizací před a během závodu. Manželům Širovým z Barky za vynikající občerstvení, rodině Hájkových za rychlou časomíru a „závodčákům“ za odvedené výkony.

Budeme se těšit na další ročník v neděli 21. května 2023.

A co říci na závěr?

Snad jen, že mezi všemi závodníky byla nejmladším účastníkem Apolenska Ouhrabková (*2021) a nejstarším závodníkem byl pravidelný účastník Tumlu a sportovec tělem i duší pan Stanislav Groh (*1946).

Lída Brožková
autor fotografií: Zdeněk Horák

POHÁDKOVÉ KRKONOŠE SE OTEVÍRAJÍ

Naplánujte si s dětmi báječné výlety v Pohádkových Krkonoších! Spolu s Krakonošem a jeho pomocníky jsme připravili program pro celou rodinu. Myslíte, že už všechna zajímavá místa znáte? A co když zrovna za humny čekají ještě nějaká, která jste dosud neobjevili? A přitom za návštěvu s dětmi rozhodně stojí! Objevte je spolu, sbírejte razítka, najdete poklad při dobrodružných hledáčkách, poznejte jedinečnou a vzácnou přírodu Krkonoše a naučte děti, jak ji opatrovat a chránit.

Razítkovací hra

Pohádkové Krkonoše

Na rodinné výlety se vybavte hravým průvodcem Pohádkové Krkonoše. Přináší zábavu, poučení, i motivaci šlapat do kopců, když už nožky trochu pobolívají... Malovaná brožurka vás provede 30 místy, která si děti zamilují. Navíc na nich můžete za návštěvu získat razítko a zapojit se tak do soutěže o ceny. V terénu jsou tato místa označena samolepkou Pohádkové Krkonoše. Brožurka zároveň poradí, co dalšího v místě navštívit nebo nabídne alternativu při špatném počasí. Jednoduché hry a kvízy zabaví děti cestou nebo při čekání na oběd. Razítka si otisknou přímo do brožurky a ještě si mohou zasoutěžit o prima ceny!

Jak hrát?

Stačí na kterémkoliv razítkovacím místě nebo v některém z krkonošských informačních center zakoupit brožuru Pohádkové Krkonoše za 70 Kč. A můžete vyrazit na lov razítek. Hraje se vždy od května do

října. Pokud za jednu sezonu nenasbíráte dostatek razítek na vytouženou odměnu, nevadí. Ve sbírání pokračujte klidně další rok! Jakmile nasbíráte dostatečný počet razítek, přímo z brožurky odhrnete a vyplníte příslušný ústřížek. Ten odevzdáte obsluze jakéhokoliv razítkovacího místa a hned se můžete těšit z vaší odměny.

Jaké ceny mohou děti získat za nasbíraná razítka?

- za 3 nasbíraná razítka získají krkonošské omalovánky nebo pexeso,
- za 5 razítek dostanou perličkovou ozdobu od firmy Rautis z Poniklé,
- za 10 razítek se mohou těšit na ZDRAVOU LAHEV – skvělého partáka na další dobrodružství.

Pokud se vám podaří od května do října ulovit 10 razítek, bude váš ústřížek navíc zařazen do slosování o speciální cenu – 2 vouchery na pobyt v Resortu sv. František ve Špindlerově Mlýně v hodnotě 3 333 Kč.

Kde se dozvíte více?

Do světa Pohádkových Krkonoš vstupte přes webové stránky pohadkove.krkonoše.eu. Otevrou vám barevné zážitky a provedou vás všemi aktivitami projektu. Kromě razítkovací hry představí Geofun, Questy nebo Skryté příběhy.

Ne všechna razítkovací místa jsou v květnu otevřena, některá čekají na letní sezonu. Sledujte proto webové stránky i pro aktuální otevírací dobu.

Alena Cejnarová

Destinační společnost pro oblast Krkonoše
Krkonoše – svazek měst a obcí

Vydejte se na pěší putování po krkonošských trasách s přívlastkem

Naberte čistý vzduch do plic, nechte ho pročistit vaši mysl od všedních starostí a vyrazte do neuvěřitelně pestré sítě cest a stezek krkonošské přírody. Objevte cesty s přívlastkem, dálkové trasy i kratší stezky, které si užijete i s dětmi. Vždyť pěší chůze je tím nejpřirozenějším lidským pohybem, kterým svému tělu i mysli prospějete. U nás v Krkonoších obzvlášť!

Hřebenová Cesta česko-polského přátelství

Téměř kopíruje státní hranici a v délce 28 kilometrů propojuje nejvyšší krkonošské hřebeny od východu po západ (nebo opačně). Jedinečná trasa, která nabízí nádherné panoramatické výhledy, je na jednodenní zdolání poměrně náročná. Rozložte si putování na dva dny a využijte možnosti noclehu na jedné z horských bud, které na trase potkáte.

Bucharova cesta

Červeně značená cesta vás zavede z Jilemnice až k Prameni Labe. Nese jméno jednoho ze zakladatelů české turistiky a lyžování – Jana Buchara. Právě on její výstavbu inicioval.

Věděli jste, že původně trasa končila na Horních Mísečkách? V roce 1925 byla prodloužena přes Špindlerův Mlýn a jižní svah Kozích hřbetů k Luční boudě. Tento úsek (Svatý Petr–Luční bouda) je dnes označován jako „Stará Bucharova cesta“ (na obrázku). Do současné podoby byla přetrasována ještě později.

Cesta bratří Čapků

Červeně značená trasa se vine rozmanitými partiemi východních Krkonoš. Pralesu na dosah, od řopíku k řopíku i k pevnosti Stachelberg. Její městský úsek prochází Trutnovem, dále protíná úbočí Jestřebích hor a končí v Úpici. Celková délka trasy z Pomezních bud až do Úpice je bezmála 48 km.

Luisina cesta

Cesta, pojmenovaná po hraběnce Aloisii Czernin-Morzinové, prochází hlubokým, strmým údolím zvaným Těsný (Klausův) důl k Pardubickým boudám. Provede vás bukovým lesem kolem vodopádů a kaskád Černohorského potoka. Na její začátek se nejlépe dostanete od hotelu Lesní dům v Janských Lázních. Cesta není značena.

Harrachova cesta

Nejstarší turistická trasa v Krkonoších se v délce 19 kilometrů klikatí od Špindlerova Mlýna až do Harrachova. Doprovází ji dvě významné krkonošské řeky – Labe a Mumlava. Zaposlouchejte se do jejich hukotu, sledujte, jak si prorazily cestu krajinou. Cesta vznikla z impulsu hraběte Jana Nepomuka Harracha v letech 1876–79, přičemž úsek cesty od Bílého mostu ve Špindlerově Mlýně k Labské boudě je vůbec nejstarší turistickou trasou v Krkonoších.

Poznejte staré krkonošské cesty – Budárku, Planýrku, Žižalu anebo Mrtvici

V názvech cest se odráží historie kraje i příběhy místních lidí. Některé mají jména odvozená podle původního účelu, jiné podle názvu míst, charakteru terénu nebo významných osob. Pasekami nad Jizerou tak stoupá Budárka, kterou budaři chodívali do Němec. Do Bratrouchova se krouží Žižala, po vrstevnici vede jedna z nejstarších krkonošských cest – Planýrka. Z Víchovské Lhoty do Poniklé šplhá strmá „funusnická“ Mrtvice, od Be-necka se vine tkalcovská Bátovka.

Nevybrali jste? Nebo už všechny cesty znáte? Další tipy najdete v letním čísle turistických novin Krkonošská sezona. Jsou k dostání na pultech informačních center, a to zdarma. Podrobnější popis všech tras je zde: www.krkonose.eu/putovani-po-krkonosskych-trasach-s-privlastkem

Alena Cejnarová
Destinační společnost pro oblast Krkonoše
Krkonoše – svazek měst a obcí

HASIČI RADÍ OBČANŮM

Nebezpečná návštěva: Jak se zbavit vos a sršní!

Kdo z nás by je neznal, a na vlastní kůži se s nimi alespoň jednou za život nesetkal! Ano, řeč je o vosách a sršních, výstražně zbarveném černožlutém hmyzu, který nás děsí především svým žihadlem. Vosy dorůstají do velikosti 1, 5 až 1, 9 cm jsou velmi otravné a bývají útočné. Sršeň je ve srovnání s vosou pořádný obr – může mít i 3, 5 cm a její bzučení jen tak nepřeslechnete. Na rozdíl od své menší příbuzné není nijak zvláště agresivní, málokdy by vás bezdůvodně napadla. V létě se velmi často stávají nezvanými obyvateli našich zahrad a návštěvníky našich domácností. Velmi rády se zabydlují v „papírových hnízdech“ pod střechou, ve starých kůlnách, na půdách. Často si své hnízdo přilepí klidně i k vaší terase. Usídlují se i v dutinách stromů, pařezech nebo v zemi. Nejčastěji útočí, pokud budou mít pocit, že jejich hnízdo jakkoli ohrožujete. Ještě, než se rozhodnete zlikvidovat každého příslušníka vosího či sršního národa, který se objeví na vaší zahradě či v domácnosti, pamatujte, že oba druhy hmyzu patří k těm užitečným, jež mají v přírodě důležité místo.

Pro případ, že nechcete likvidovat hnízdo, ale pouze se chránit před nezvanými návštěvníky, používejte zejména profesionální přípravky určené k odpuzování tohoto hmyzu. Odpuzujícími přípravky jsou repellenty, lapače a pasti, ale i například makety vosího hnízda. Často využívané jsou i „babské rady“, např. natření rámu dveří a oken octem, zapálení aromalampy či svíčky s citrusovou vůní, vyrobení jednoduché pasti

na vosy s pomocí lahve od piva, kde necháte část tohoto nápoje.

A jak postupovat, rozhodnete-li se pro likvidaci hnízda?

- Povolte specializovanou firmu zabývající se dezinfekcí, dezinfekcí a deratizací, která zajistí odbornou likvidaci hnízda.
- V případě, že hnízdo ohrožuje veřejný prostor, volejte hasičský záchranný sbor na telefonní lince 150 nebo 112.

V případě, že se rozhodnete hnízdo zlikvidovat sami, uvědomte si, že se jedná o poměrně nebezpečnou činnost. Dodržujte následná doporučení:

- Likvidaci hnízda realizujte nejlépe velmi brzy ráno nebo pozdě večer, kdy není hmyz výrazně aktivní.
- Pracujte rychle, abyste nedali vosám a sršním čas na vás zaútočit.
- Vždy mějte připravenou „únikovou cestu“.
- Buďte oblečení od hlavy až k patě, ideálně v pevných, neprodyšných a silných materiálech, nezapomeňte chránit také obličej a oči.
- Používejte pouze specializované přípravky, které jsou přímo určeny pro likvidaci hnízd, vždy si pečlivě nastudujte návod a postupujte v souladu s ním.
- Nechcete-li vosy či sršně zabít, můžete volně visící hnízdo (např. na větvi či trámu) odříznout a uzavřít do pytle či krabice. Následně jej odveďte na odlehlé místo mimo civilizaci, kde hnízdo zanechte.

- V případě, že vás poštipne více vos nebo sršní nebo vás štípnou do rizikového místa (např. krk, dutina ústní), vyhledejte rychlou lékařskou pomoc.

Při parkování pozor na požární nástupní plochy!

Parkování zejména v centrech měst nebo na sídlištích a v jejich okolí je velký problém. Parkovacích míst je málo a počet automobilů neustále roste. V každodenním boji o místo vyhrává ten, kdo dřív přijede. Na problematiku „špatného“ parkování upozornil již v roce 2016 Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje projektem 3 metry k životu – Když jde o život, přeparkovat nestihnete! V roce 2019 se k projektu připojil i Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje. Projekt dlouhodobě cílí především na slušné řidiče a řidičky, kteří si neuvědomují možný dosah svého jednání při nesprávném parkování a pouze opakují zažitý vzorec chování. Hasiči tak upozorňují na potřebu dostatečného prostoru pro průjezd mobilní požární techniky a jejího ustavení při provádění záchranných prací. S velkými problémy se opakovaně setkávají hasiči na sídlištích budovaných především v 70. a 80. letech 20. století, kde jsou nástupní plochy pro požární techniku často neoznačené a v řadě případů nepřístupné.

A co to vlastně nástupní plocha pro požární techniku je, a jak se pozná?

- Nástupní plocha slouží pro ustavení požárních vozidel v takové vzdálenosti od objektu, aby bylo možné např. využití výškové techniky k záchraně ohrožených osob, případně provedení požárního zásahu z vnější strany budovy.

- Nástupní plocha musí navazovat na přístupové komunikace, mít šířku nejméně 4 m, musí být odvodněna a zpevněna. Nástupní plochu lze zatravnit nebo jiným způsobem upravit její povrch, pokud bude zajištěna její funkce.
- Nástupní plocha musí být označena dopravní značkou „Zákaz stání“ s dodatkovou tabulkou „Nástupní plocha pro požární techniku“.
- Nástupní plochu je možné využít k jiným vhodným účelům, které nebudou bránit příjezdu a ustavení požárních vozidel (např. chodník pro pěší, obslužná komunikace, manipulační plocha), ale nesmí být využívána k parkování nebo odstavění vozidel.

V praxi se hasiči také často setkávají s vozidly zaparkovanými tak, že znemožňují čerpání vody z nadzemních a podzemních hydrantů. Veškeré tyto nešvary vedou k omezení podmínek pro rychlé zdolání požáru a pro záchranné práce. Než přistě zaparkujete, vzpomeňte si na tyto řádky, myslete na život svůj, svých blízkých a sousedů a pomozte správným parkováním složkám integrovaného záchranného systému při záchraně života, zdraví a majetkových hodnot. Nezapomeňte! Šťěstí přeje připraveným!

kpt. Mgr. Michaela Stará
HZS Libereckého kraje

Krkonošská příjmení Díl 1. – Benecký

Příjmení tak, jak je známe nyní, mají původ v roce 1786. Podle patentu císaře Josefa II. měl mít každý člověk oficiální druhé jméno, které se dědilo z otce na syna. Lidé ovšem užívali dvě jména, jedno křestní a druhé doplňkové, již mnohem dříve (ve městech od 12. století). S růstem počtu obyvatelstva totiž bylo potřeba od sebe odlišit osoby se stejným křestním jménem, a to nejen v každodenním životě, ale také v různých právních nebo administrativních dokumentech. Těmto předchůdcům příjmení říkáme příjmi. Do roku 1786 ovšem příjmi nepodléhala žádné regulaci, a co je podstatné, často nebývala dědičná. Bylo obvyklé, že syn měl jiné příjmi než jeho otec nebo že jeden člověk mohl mít příjmi více. I podoba příjmi se často měnila.

Příjmi mohlo být odvozeno od křestního jména otce – syn se pak jmenoval třeba Jiřík Pavel (jeho otec měl křestní jméno Pavel), Jiřík Petřík (syn Petra), Mikoláš Janda (syn Jana), Jiřík Vávra (syn Vavřince) apod. Lidé mohli být nazýváni podle toho, odkud pocházeli (Hans Kněžický), kde bydleli (Tobiáš Návesník), podle vzhledu, třeba nějakého nápadného rysu (Václav Nosek), podle duševních vlastností (Šimon Pokornej), podle sociálního postavení (Jan Rychtář), podle řemesla, které dotyčný vykonával (Mikoláš Bednář), podle názvů živočichů a rostlin (Petr Holub, Václav Vrba), podle předmětů (Tomáš Kuželů), podle potravin (Václav Koblížek), podle událostí (Matěj Zavrtal). Příjmi se v podstatě chovala jako přezdívký a všímala si toho, co bylo viditelné pouhým okem nebo v obecném povědomí. Mohlo se také vycházet z nějaké obecně známé příhody.

Některé typy příjmi umožňovaly, že na celém území mohla vznikat totožná jména, ale některé oblasti měly svá specifika. To znamená, že příjmi, která se zde vytvořila, nemohla vzniknout nikde jinde (např. pokud se vycházelo z nářečí). I Krkonoše měly svá jedinečná příjmi, která se nám dodnes dochovala v podobě příjmení, a na ta se také podíváme blíže. Tentokrát to bude příjmení Benecký.

Jelikož Benecko existuje v České republice pouze jedno, je zřejmé, že toto příjmení nemohlo vzniknout nikde jinde. „Benecký“ zde v podstatě znamená „pocházející z Benecka“. Nabízí se tudíž možnost, že byl takto pojmenován člověk, který se přišel z Benecka do jiné obce. Nositele tohoto jména můžeme dohledat v nejstarší dochované matrice, začínající rokem 1648. Zapsán zde byl *Tobiáš Benedský* jako kmotr ve Štěpanicích v roce 1655. Dále *Jiřík Benedckej* jako kmotr v témže roce ve Víchové. Následovala *Mariana Benetskýho* jako kmotra ve Víchové, *Marie Benetská* jako kmotra tamtéž v roce 1656, *Jindra Benetskaj* jako kmotr ve Štěpanicích v roce 1657. V pozdějších matrikách nacházíme rod Beneckých pouze ve Štěpanicích. Zdá se, že původcem rodu byl muž, který se ještě před vznikem nej-

InfoKanal obce Benecko

PŘÍLOHA POSLA ZPOD ŽALÉHO

Vážení spoluobčané,
Obec Benecko Vám tímto nabízí jednoduchý a pohodlný způsob získávání důležitých informací o dění v obci. Ve snaze zajistit dostatečnou informovanost jsme zahájili provoz InfoKanalů obce, který umožňuje zasílání důležitých informací na zaregistrovaná čísla Vašich mobilních telefonů v krátkých textových zprávách (SMS) nebo v emailech.

Hcete dostávat včasné informace v krizových situacích a o:

- *plánovaných odstávkách vody, vzniklých haváriích a stavu jejich řešení?*
- *plánovaných přerušeních dodávek elektrické energie, popř. plynu?*
- *uzavírkách místních komunikací?*
- *termínech mimořádných svozů odpadu?*
- *konání kulturních a společenských akcí?*
- *mimořádných změnách v provozní době OÚ apod. ?*
- *a další užitečné informace spojené se životem ve Vaší obci?*

Zajistěte si tyto informace tím, že se ZAREGISTRUJETE! Jak?

1. online nebo **2. SMSkou** nebo **3. osobně na podatelně OÚ**

JAK SE REGISTRovat ONLINE?

Pomocí webového formuláře na webových stránkách obce nebo se registrujte přímo zde: novy.infokanal.cz/reg/benecko

Pomocí registračního online formuláře můžete svou registraci později upravit nebo registraci zrušit.

Registrací dáváte: Souhlas se zpracováním Vašich osobních údajů za účelem informování o činnosti obce a jejích orgánů prostřednictvím služby SMS InfoKanal.

InfoKanál obce Benecko

PŘÍLOHA POSLA ZPOD ŽALÉHO

JAK SE ZAREGISTROVAT POMOCÍ SMS?

SMS napište, prosím, ve tvaru dle Vašeho bydliště:

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **BENECKO** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **DOLNI** mezera **STEPANICE** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **HORNI** mezera **STEPANICE** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **MRKLOV** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **RYCHLOV** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **STEPANICKA** mezera **LHOTA** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **ZAKOUTI** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

REGISTRUJ mezera **JMENO** mezera **PRIJMENI** mezera **ZALY** mezera **CISLOPOPISNE** mezera **EMAIL**

Velikost písmen nehraje roli, důležité je dodržení mezer mezi slovy!

Email není při registraci povinný!

SMS odešlete na číslo SMS InfoKanálu: 481 582 625

Zasláním registrační SMS dáváte: Souhlas se zpracováním Vašich osobních údajů za účelem informování o činnosti obce a jejích orgánů prostřednictvím služby SMS InfoKanál.

PŘÍKLADY SMS ZPRÁV Z SMS INFOKANÁLU OBCE:

Zprávy z úřadu:

IK BENECKO Výzva Policie České republiky. Hledáme svědky srážky dvou lyžařek: dne 31. 01. 2019 se kolem 11. hodiny dopoledne ve Skiareálu Benecko zhruba uprostřed sjezdovky střetly dvě lyžařky ve věku 47 a 8 roků. Mladší lyžařku doprovázel otec. Tuto dvojici si můžete pamatovat podle toho, že otec při lyžování přidržoval svou dcerku na laně. Ta po střetu s dospělou lyžařkou utrpěla těžká zranění. Můžete-li pomoci objasnit příčinu a průběh této nešťastné nehody, kontaktujte prosím linku 158 nebo kteroukoliv služebnu Policie ČR.

Výstražná informace Českého hydrometeorologického ústavu:

IK BENECKO CHMU PVI_2011/38 VYSOKY Silné snežení pro kraj Liberecký od 3. 1. 2012 13:00 do 4. 1. 2012 3:00 do 1700 m. n. m.

IK = InfoKanál; PVI = předpovědní výstražná informace o blížícím se nebezpečí

InfoKanál obce Benecko

PŘÍLOHA POSLA ZPOD ŽALÉHO

Vážení občané, zavedením SMS InfoKanálu se snažíme zkvalitnit život v naší obci. Věříme, že budete se službou spokojeni, proto, prosím, neváhejte a registrujte se. Jen dobré zprávy Vám přeje vedení obce Benecko.

Formulář k písemnému přihlášení odběru SMS InfoKanálu obce Benecko

Odevzdejte na Obecním úřadě Benecko!

Telefonní číslo + 4 2 0

Jméno a příjmení

Adresa

Email

Datum a vlastnoruční podpis

Vaše číslo bude zařazeno k odběru SMS do týdne od odevzdání písemného formuláře. Pro okamžitou registraci zašlete registrační SMS nebo se registrujte přes internet, viz první strana infoletáku.

Svým podpisem dáváte souhlas se zpracováním Vašich osobních údajů za účelem informování o činnosti obce a jejích orgánů prostřednictvím služby SMS InfoKanál.

InfoKanal obce Benecko

PŘÍLOHA POSLA ZPOD ŽALÉHO

INFORMOVANÝ SOUHLAS

- Služba je určena pro občany obce Benecko ve věku nejméně 16 let.
- Registrací do služby souhlasíte se zpracováním Vašich osobních údajů za účelem informování o činnosti obce a jejích orgánů, např. o jednáních zastupitelstva, místních poplatcích apod. ; informování během krizových situací, při haváriích a jiných mimořádnostech; informování o dalším dění v obci a činnostech komerčních subjektů a neziskových organizací, jako jsou prodejní akce, veřejné sbírky, kulturní a další akce.
- Svůj souhlas nejste povinni udělit, bez něj však není možná Vaše registrace do služby. Souhlas můžete kdykoli odvolat formou písemného podání prokazatelně doručeného na adresu OÚ Benecko (osobně, do datové schránky obce nebo doporučenou zásilkou). Odvolání souhlasu nemá zpětné účinky.
- Zpracovávány budou Vaše jméno, příjmení, telefonní číslo, email, číslo orientační, popisné, evidenční a případně ulice, podle kterých mají být informace zaměřeny (např. v případě havárie vodovodu v dané ulici o ní budete informováni). Vaše osobní údaje budou předány provozovateli služby a v případě potřeby zpřístupněny rovněž dalším subjektům zapojeným do procesu informování (např. orgánům krizového řízení).
- Záznamy o rozeslaných zprávách budou uchovávány po dobu 6 měsíců od rozeslání, a to pro účely prokázání, že byly rozeslány. Záznamy budou uchovány na základě oprávněného zájmu obce prokázat plnění svých povinností. Proti uchování těchto záznamů můžete vznést námitku a žádat jejich výmaz.
- Pro účely plnění povinnosti dle zákona o elektronických komunikacích budou provozovatelem služby po dobu 6 měsíců uchovávány také provozní a lokalizační údaje o zprávách zaslanych na Vaše telefonní číslo.
- Máte právo požadovat poskytnutí informací, které jsou o Vás zpracovávány v rámci služby, a požadovat jejich opravu v případě nepřesnosti či jejich přenos. Proti zpracování můžete podat stížnost u Úřadu pro ochranu osobních údajů.
- Ohledně zpracování osobních údajů v rámci služby a uplatnění Vašich práv můžete kontaktovat Obec Benecko, tel. 481 58 26 25; pověřenec pro ochranu osobních údajů: Zbyňek Neumann, tel. 777 689 489.
- Ohledně uchování provozních a lokalizačních údajů můžete kontaktovat provozovatele služby, společnost KONZULTA Brno, a. s., info@infokanal.cz, tel. : +420 541 128 530.

starší matriky přiznal do Štěpanic. Potomek rodu Jiřík Beneckej se ve Víchové oženil s jakousi Kateřinou v roce 1656 a následně s ní žil ve Štěpanicích (matriky neuvádějí, zda v Horních, nebo v Dolních). V průběhu 18. století je v matrice farnosti Horní Štěpanice zapsána pouze Anna manželka Jana Benecykého v roli kmotry, v 19. století již nenacházíme nikoho. Mimo farnost se podařilo dohledat jediný záznam, a to z Jilemnice, kde se Janovi Beneckému narodila v roce 1716 dcera.

Proč rodina mizí? Vysvětlení se nabízí více: rod mohl vymřít, podle dochovaných záznamů nebyl nikdy příliš početný. Tuto

možnost však můžeme vyloučit. Podle internetové stránky www.kdejsme.cz (čerpá z dat Ministerstva vnitra ČR) žilo v roce 2016 osmnáct mužů a jedenáct žen s tímto příjmením, a to zvláště na Jilemnicku a Vrchlabsku, dále sedm v Praze a šest na Dačicku. Mužští členové rodiny ovšem mohli být před rokem 1786 zapisováni i pod jinými příjmeními a těm pak byla dána přednost. Příjmení se dochovalo, proto je nejpravděpodobnější, že alespoň někomu bylo po patentu Josefa II. ponecháno. Kam se však rodina ze Štěpanic přesunula, není z matričních záznamů zřejmé.

Martina Lobotková
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

Jak vychovávat děti

Železná košile

pokračování
Miloslav Rychlovský

Nelze upřít, že upřímná víra v Boha je pro člověka velikou útěchou a silou. Bez ní by si byl Komenský zoufal pod tíhou neštěstí, které se přivalilo na něho i náš národ v té době. Víme, čím byla Masarykovi víra v Prozřetelnost a život věčný. Ale vcelku je přece jen málo lidí, kteří by měli tuto hlubokou, živou a osvícenou víru, jež by z nich dělala bojovníky za věc boží na zemi. Čím ji nahradit lidem, kteří ji nejsou schopni, a těm, již jí pozbyli? Jsou mezi nimi mnozí, kteří, když se v nich náboženská víra zhroutí, si pomyslí, že je jedno být spravedlivým nebo lotrem, a počínají si podobně jako dítě, které se přestalo bát kozičky, jímž je babička strašila. K této otázce má i výchova co říci.

Výchova zná tu především dvě cesty: probouzet vyšší city a pěstovat dobré zvyky. Podařilo by se vždy vypěstovat dobré zvyky, bylo by vyhráno. Zvyk železná košile, druhá přirozenost, nebo, jak říkají Angličané, deset přirozeností. Chce se tím říci, že člověk je bytost především zvyková, že zvyky jsou jeho dobrý nebo zlý osud.

Jenže výchova dobrých zvyků je mnohem těžší, než učit číst a počítat. Především je často třeba bojovat s dětskou přirozeností. Jsou-li tyto vrozené sklony špatné, je i největší výchovné úsilí skoro marné. A pak s výchovou zvyků se snad po každé přijde pozdě. Neboť skoro vždy na onom místě v lidské

duši, kam chceme zasadit dobrý zvyk, je již zakořeněn špatný. Ten se musí napřed vymýtit, což je nesnadnější, než vštípit zvyk dobrý, jako je horší vygumovat špatný výkres, než nakreslit pěkný. Dítě vstupující do školy má již množství špatných zvyků, s nimiž je třeba školní výchově bojovat.

S výchovou dobrých zvyků se má začít co nejdříve, doslova od prvního dne života. Již nemluvně je třeba zvykat na pravidelnost v jídle – první užitečný zvyk, a v tomto úsilí by se mělo záměrně pokračovat v rodině a ve škole i v ostatní společnosti. Škola je tu v nevýhodě. Vštěpuje správné názory, nemá však dost příležitosti, aby je prakticky cvičila, jak to je v kasárnách nebo sanatoriích. Tyto instituce zachycují celý život lidí v nich bydlících, škola jen kousek. Jak sloučit školní teorii s praxí? Spoluprací rodiny a školy. Kdyby všude byla, daly by se udělat velké věci. Jsou tu však dosud těžké překážky. Pak je tu pomoc i s jiné strany. Spořitelny dávají školám nástěnné střídací skříňky a učí děti šetřit. Červený kříž opatřuje mýdlo, kartáčky a ručníky, budí zájem o zdraví a krásu. Je radost se podívat na děti, které předtím nebylo ráno možné dostat z postele. Teď jak vyskočí, vyčistí si zuby, umyjí se do půl těla, protože jsou členy Červeného kříže!

Rodiče a učitelé by si měli smluvit určitý program pro výchovu dobrých zvyků a důsledně jej doma i ve škole plnit, asi takovýto:

Zhášet za sebou zhasínat světlo a zavírat dveře.

Uklidit a srovnat si věci.

Vyčistit si večer boty a šaty.

Před spaním si vyčistit zuby a pak už nejíst, zejména nic sladkého.

Ráno se napřed umýt, učesat a obléknout a pak teprve snídat.

Po návratu ze školy se napřed svléknout, pře-

vléknout, umýt si ruce a potom jíst.

Knihy a ostatní věci do školy si připravit již večer.

Domácí cvičení napsat v den, kdy bylo uloženo, dokud je v čerstvé paměti.

Nový sešit koupit dříve, než je starý popsán.

Starý sešit schovat na určené místo, aby se mohlo opakovat.

Věci do školy nekupovat ráno před vyučováním, nýbrž den předtím.

Po škole se projít, pak se učit. Výkresy a rysy provádět v čase, kdy je nejvíce světla.

Každý půlrok si dát prohlédnout zuby.

Uschovat důležité věci, došlé dopisy, ústřížky složenek atd.

Zapsat si, co jsem komu půjčil nebo si vypůjčil.

Mít u sebe notýsek a nějaké peníze.

Mít zásobu nezbytných potřeb, jako pera, tužky, šněrovač a j.

Není tolik důležité, kolik zvyků vštípíme, jako to, aby byly vštípeny důkladně. Takto vštípený zvyk na první popud spustit a pracovat samostatně jako natažené péro. Ale necvičme jich mnoho současně. Napřed několik, a když vidíme, že zapustily kořeny, potom zase další.

Zvyky mají nesmírný význam. Po dvanáctém roce odchází mládež z domova do měst na studie, zůstávají bez dozoru rodičů. Tento odchod přichází právě do nebezpečného období duševních zmatků a tělesných pokoušení. Třeba je obklopit ostnatým drátem dobrých zvyků. Podaří-li se to, projde dítě všemi nástrahami bez úhony. Nebylo-li věnováno výchově zvyků potřebné úsilí, může dojít k smutným koncům.

V Německu zjistili, že nejvíce lidí propadně pijáctví mezi čtrnáctým až jednadvacátým rokem. Je tím podán důkaz, jak potřebuje mlá-

dež v tomto věku dobrého vedení. Jsou příkladné pro to spolky jako skauting, Sokola a jiné tělocvičné organizace. Ale tenkrát končí školní povinnost. Tak v období pro výchovu nejdůležitějším t, t. j. asi od čtrnáctého do sedmnáctého roku, je ponechávána mládež buď sama sobě, nebo svodům, jež na ni, zejména ve městě jsou nastraženy. Je třeba znovu připomenout, že se právě po čtrnáctém roce zvyky ustalují v trvalé síly a že se tu kladou základy definitivní povahy. V tomto období se ve značné míře rozhoduje, jací budou příští občané. Bylo by žádoucí, aby vzal stát výchovu této mládeže pevně do rukou, nejlépe prodloužením školní povinnosti do šestnácti let.

V dospívání se probouzejí v mladém člověku vyšší city: touha po hrdinských činech, snaha ušlechtilé jednat, pomoci bližnímu a obětovat se pro něho. Tyto city vyznívají ve věku mužném a ve stáří opět pohasínají. Staří lidé se stávají opět sobeckými a klesají na mravní

úroveň desetiletých chlapců. Proto je důležité, aby člověk v době úpadku tělesných a duševních sil mohl konat dobro alespoň ze zvyku, když už ho k tomu přestává pobízet srdce a tím uniknou kletbě stáří.

Namítá se, že tato výchova sama o sobě nestačí, že zklamala a zklame. Která výchova dosud nezklamala? I Ježíš i Budha učí lásce k bližnímu. A co vidíme? Jako se včera pobíjeli křesťané, tak se dnes vraždí budhištitčí Japonci a Číňané. Lidstvo jako biologický druh žije už půl milionu let, ale jeho kulturní vývoj je mnohem kratší, asi šest tisíc let. Je tudíž na začátku duchovního vývoje. Snad po dnešní epoše, kdy člověk do značné míry ovládl přírodní síly, přijde epocha nová, ve které rozumem spoutá temné síly svého nitra, svou nižší duševnost, to by měl být úspěch výchovy.

Než ať je výchova jakákoli, zvyky budou mít vždy rozhodující podíl na jšdnání většiny lidí.

pokračování

Dopis českého hudebníka z Rusi

Podává Boh. H.

Jest známo, že každoročně mnoho hudebníků českých cestuje na Rus, že projdou dosti znamenitou část ohromné říše té, a že vniknou začasťe dosti hluboko; avšak málo který všimne si obyvatelstva a zvykův a obyčejův, jakéž tam panují; málo který podá nějakých zpráv a popisův, jež by jevily ducha rozumného, myslícího a pozorujícího; málo který dovede postavit psaní, jež by zasluhovalo, aby uveřejněno bylo.

Jeden z mála těch, kteříž necestují bez užitku, zasluhuje zajisté jmenován býti: Josef Bous, hudebník, s jinými ještě hudebníky nyní cestující na Rusi a nalézající se právě ve Feodosii na Krymu, (Feodosja) odkud poslední dopis svůj datoval. Pochází z vesnice Chlumu u Hořic. Poněvadž dopis ten zajisté pěkně líčí život v městě tom, jakož i obyvatelstvo, stav vzdělanosti a jiné, zasluhuje zajisté, aby uveřejněn byl; i proto také aby i jiní, kdož cestují, tím povzbuzení byli, a když piší, aby psali tak, by v psaní jejich předce něco stálo. Pišet:

Ve Feodosii 16. listop. 1871

Vážení přátelé!

Bude Vám snad známo, že poloostrov Krym v Černém Moři měl ještě před 86 roky Turek v držení, a že carevna Kateřina II. ho dobyla a k Rusku připojila (1785). Převládá zde více národnost Asiatská, zvláště v zdejším městě a okolí; jsou zde: Turci, Tataři, Arménové, Čerkesi, Řekové, a kdo ví, jací ještě strejcové. Rusů jest zde velmi málo; o židech ani nemluví, ti jsou všude. Ačkoli jsou všichni pod zákony ruskými, nebránila nikdy vláda ruská žádnému plemenu, aby pěstovali svoje školy, zvyky, kroje, víru, nářečí; proto myslím, že sobě zůstanou věčně stejní.

Mluvíme o lidech vůbec; měšťáci sobě zůstávají v kroji všude stejní, jen že jest i mezi měšťany zde veliká sprostnost, od knížete až do prostého mužika a rybáře; na příklad: hráli jsme na pozdravení k svátku u jednoho starého knížete, který nám sám vodky nalíval, a jeho paní, ještě mladá, zákusky podávala. Dále: Chodíváme též na bazár něco kupovat; zde se nemusíme stydět; tak jsem se díval na anglického konsula, kterak v žlutém hedbávném svrchníku, s košíkem, v němž nakoupené ovoce nesl v jedné ruce a v druhé uzlík se zeleninou, statně sobě po ulici vykračoval. Tu zase vidím popa, který od mužika máslo, vejce a podobné a upřímně se o kopejku targuje (smlouvá); a přes ruku máje hejno drůbeže živé a za nožičky svázané, kteráž žalostivě křičíc na loktě se mu třepetá, nakoupené věci děvečce do košíku urovnává.

Tu opět několik důstojníků, kteří s velkým apetitem do hrušek nebo jiného ovoce kousají, až na ně izvoščik (vozka) zahuláká, aby se vyhnuli. Leží zde vojáci myslivci a mají svou muziku, a jakou? kupodivu!. Vojáci však musejí chodit na robotu, a peníze jim důstojníci vezmou do kasy, tak zvané temné,

o které se bezpochyby rozdělí. Prál bych Vám, milí přátelé, tu sprostnost všecku vidět; o dobrého nádeníka jest veliká nouze; také sobě dobře dávají platiti a ještě se jim nesmí ani poručiti; na př.: koupili jsme dříví, které vozí mužící na dlouho na trh, zjednali jsme vojáky, kteří již tak tři chodí pohromadě; jeden nese kozlík, druhý pilu a třetí sekeru; ale jaké to nářadí! – Dali se do dříví; jeden z kamarádů jim připomenul, aby štípali drobněji; ale chlapíci se sebrali a řekli: „Do zvidání“ (do vidění, na shledanou!) „zdes mnoho chazajnú“ (t.j. pánů, kteříž poroučejí) a byli ti tam! Tedy jsme se tři sebrali a do lávky (krámu), koupili pilu a topor (sekeru) a do milého dřeva; šlo nám to, jako když hraje, za malou chvíli bylo dříví hotovo; naši páni se nám divili, a nejstarší, který jest úředníkem soudním, hned, zdalíž bychom jim také dříví zhotovili, se ptal. Což jsme měli dělat? Takových 40 povůzků (fůr) jsme tedy zase sdělali samého dubového krásného dřeva, a onen pán nám často sám pomáhal řezati; ale také nám zaplatil; to jste měli vidět, co jsme měli hned práce!

Hospodářství zde jest ve velmi špatném stavu; schází pilných rukou; neb co jest zrušeno nevolnictví, poměščíci (velcí boháči) klesají v dluhy. Takový poměščík, který má 30 až 100 000 desiatin pozemků (1 desiatina je skoro 1,1 ha) musí nechat mnoho ladem ležet, na čemž z počátku seno se sklízí, a později za pastvu takové pozemky slouží. Nyní sobě mužik raději najme od poměščíka několik desjatín pozemků, kteréž zná a zaplatí z jedné desjatiny 30 kopejek; za rok (to je našich 45 kr.) a ještě nedbá dělati. – Poměščík zaplatí zase 12 kopejek z jedné desjatiny daně a jsou oba svobodni, jen že to těm pánům nevynáší, neb mají ukrutná vydání. – Jest zde mnoho Němců na vesnicích; ti dělají

peníze; pozemky lacino koupili a podle našeho pořádku hospodaří. Obilí je zde o mnoho lacinější a prodává se na váhu; oves je dražší, než ječmen, brambory též na váhu se prodávají a jsou velice drahé a nedobré; zelí a zeleniny mnoho sem z vesnic přivážejí; mnoho se také prodá v hroznech; hrozny mají tak veliké zrno, jako u nás malé švestky.

Jeden příčinlivý, již starý člověk vypravoval nám se svým synem, jemuž jsme na svatbě hráli, že má tři desjatiny dobrého pozemku najmuty, a že z nich platí 90 kopejek ročně; má na nich vinici, na celém kuse sklídl 800 věder vína (jedno ruské vědro v sobě obsahuje našich 10 mázů, a 1 máz je 1,4 lt.) a dostal za 1 vědro vína 1 rubl a 75 kopejek; výloh měl na 200 rublův; myslím, že může z toho býti živ, jen když se přičiní a tomu rozumí. Zdejší město jest vroubeno vysokými horami, na kterých semotam nějaká vinice se zelená; obilí a ostatní živobytí přivezou z vesnic, na dvě až 10 mil vzdálených.

Jak ale ti lidé trýzní dobytek, jest ku podivu, na př.: bydlíme až doposavad u poměščíka, malý kousek za branou ve dvorci; komnatu máme v baště (ve věži), hned vedle jest hlavní cesta, po níž ze všech vůkolních vesnic musejí choditi a jezdit. Máme pěkné podívání, zvláště když je bazár (trh), kterakté to všechno chodí a jezdí. Tu rozmanitost všelijakých povůzků, na dvou i na čtyřech kolách, to podivné zapražení těch ubohých zvířat, až je to člověku líto a k smíchu - to třeba viděti! Představte sobě Tatařa, který způsobem cikána roztrhané oblečen, jede se dvěma suchými koni a s prázdným vozem, za který bych ani zlatku nedal; u žebřin, které ovšem celému povozu přiměřeny jsou, vzadu uvázána, a sice u každé žebřiny jedna kráva za rohy, a každá kráva má telátko přivázané

u ohonu za krk. Tatař, jenž se drobet (hodně!) v kabaku (kořalně) opozdil; má nyní na kvap a daleko domů, i bije a pohání koně, kteréž sotva jdou, aby hodně běželi; krávy se zase vzpírají, poněvadž je telata za ohony zdržují, a uškrcena býti mohou: an Tatař ze zlosti do zadu běží, a všecko dohromady pere, koně pak, chtěje použití té příležitosti, zůstanou státi, aby odpočali sobě.

S nákladem jezdí klusem, tak že někdy rozházejí více, než vydělají. Máme dosud několik čtvrtec ječmene, jež zrovna mužik před našimi okny rozsypal; rozvázal se mu totiž pytel, když povůzek skočil mu do strouhy a na 5 kroků zděli zrní se vysypalo; on se ohlédl, sebral pytel a schoval, jel teprv úprkem, aby žádný ničeho neviděl. My jsme něco sebrali a ostatek vepři, kteří se zde ve dne v noci toulají po ulici, tak jako hovězí dobytek; nikdo se snad ani neshání, zdali se ztratí, čili nic.

Z naší bašty máme pěknou vyhlídku na moře; jest to záliv, v jehož zákoutí město Fedosie pod velkými horami jako v hnízdě sedí. Jest podívána na přijíždějící a odjíždějící parolodě, na lodě plachetní, na veslující rybáře atd. A což teprv, když začne moře hulať, (bouřiti), kterak vyvstávají vlny jako hory, opozdivšími se loděmi zmítající! Jest to pěkné pohoupání, jehož jsem též zakusil; je to veliký div v přírodě, nebo povětrí bývá tiché a moře bouří, hulá!

Jaké pověry ještě mezi zdejšími lidem panují, též podivuhodno jest. Tak mi vypravoval jeden Řek, s nímž se jsem velice znám, že viděl člověka posedlého ďáblem, a že jeden zdejší svatý muž ďábla z něho vyhnal; divil se, když jsem mu vyložil, že jsou u nás ústavy, v nichž se pominutí na rozumu, nebo blázní i třeba docela vyléčí.

Na sv. Tři krále světí se zde a po celé Rusi

voda, jinde na řekách, zde však na přístavu voda mořská. Byli jsme též vybidnuti s muzikou, abychom přes hodinu zahráli marš (pochod). Síla lidu, že jsme se nemohli hnout, bylo přítomno, a byl mráz, tu nám veleno „hrajte!“ Bylo po obřadu, ihned několik mužských osob shodilo se sebe svrchní pláště, tak že kromě skrovného oděvu okolo pasu zůstali naří, a žbluňk do moře! Za malou chvíli vyplavali k nejbližším lodičkám a vyskočili na přístav, zuby drkotající, nehledali ani svého svrchního šatu, ale utíkali mezi lidem k domovu myslíce, že mají tu největší zásluhu, a že jsou nejvíce posvěceni.

Jak otužili jsou zde lidé na zimu, toho stůj zde příklad. Od našich oken přes silnici máme

k vodě mořské asi 40 kroků. Dne 7. listopadu byl zde veliký mráz, že jsme měli okna zamrzlá; ráno vstaneme, díváme se, jak jede parochod, tu vidíme člověka, kterak na břehu se se vši chutí svléká, a šups do vody, kde hodnou chvíli se ponořoval a koupal, pak zase pohodlně vylezl a se ustrojil, (nevím, činil-li tak z nějaké pověry, čili nic). Podotýkám, že zde jest moře tak mělké, že pohodlně s kočárem do vody vjedou a koně i kočár umyjí.

Dost již toho, mám čas na poštu. – Zatím s Bohem! Odpusťte, drazí přátelé, že leckdes chyba v tisku, mám drobet těžkou ruku a ještě více hlavu. Přijmětež ještě pozdrav, políbení a díky od Vašeho Josefa Bouse.

Nalezeno ve SVĚTOZORU, v obrázkovém týdeníku vydaném v ročníku VI, v Praze dne 5. ledna 1872 v čísle I na stranách 4 a 7, a v čísle II na pokračování ze dne 12. ledna na straně 15.

ZNAKY NA PEČETÍCH MĚST A VESNIC JILEMNICKA

Timoteus Čestmír Zelinka, OA Semily

Postupné osídlování horního Pojizeří se začalo později než v níže položených krajích – až někdy v druhé polovici 13. století, a valná většina osad vznikla až ve století čtrnáctém. Rozsáhlé zboží rodu Markvarticů, majícího ve znaku lvici, zabíralo značnou část severovýchodních Čech. Drobito se však z generace na generaci v nové samostatné celky a přitom se jevila snaha zalidnit novým obyvatelstvem dosud neosídlené kraje ve vyšších polohách, aby tyto nehostinné kraje, které byly části panství, mohly přinést více užitku. – Zakladatel rodu z Valdštejna – Jaroslav, píšící se „z Hruštic“, z rodu Markvarticů, který zůstal věren rodovému erbu „lvice“, vystavěl v druhé polovici 13. století hrad Valdštejn jako své rodové sídlo. Hned v další generaci bylo valdštejnské zboží rozděleno ve dvě části a Zdeněk, který podržel rodový hrad Valdštejn s kraji při levém břehu Jizery až do Krkonoš, rozdělil svůj díl pěti synům, z nichž nejmladší Jan obdržel krajinu, která se později zvala Jilemnickem. – Nebyl to kraj liduprázdný, ale přece jen tak řídko obydlený, že nemohl poskytovat žádoucí výnos. Proto musela nastoupit kolonizace, která postupo-

vala proti proudu řeky a říček. Zakládaly se vesnice výrazně slovanského typu, ovšem již na emfyteutickém právu. Pravděpodobně však část obyvatelstva, zejména v městečku Jilemnice, byla německého původu, ale německý živel odtud brzy vymizel. Za nejstarší vesnice ze sklonku 13. století možno považovat Štěpanice, Martinice, Jilem a Javorek.

Jan z Valdštejna postavil ve středu svého panství pevný hrad na příkrém ostrohu mezi Jizerkou a potokem Cedronem. Rok založení a zbudování hradu Štěpanice není přesně znám, ale s největší pravděpodobností se tak stalo brzy po roce 1300. Hrad Štěpanice byl poměrně značných rozměrů a stál takřka na rozmezí dvou vesnic, – Horních a Dolních Štěpanic, které v jistém smyslu tvořily hradu široké podhradí. Štěpanické panství však potřebovalo hospodářský střed v městečku pokud možno v blízkosti hradu. Těsné sousedství hradu by bylo sice nevhodnější – uvažovalo se o Horních Štěpanicích, kde dosud okolí kostela sv. Vavřince připomíná plánovanou dispozici náměstí, ale nakonec bylo rozhodnuto pro místo na pozdější křižovatce cest, které dnes spojují obce Roztoky přes Martinice a Jilem do Štěpanic v jednom směru a Mříčnou s Valteřicemi ve směru druhém. Na kříži těchto cest byla již vesnice Jilem, a tak její těsné sousedství nad levým břehem přítoku Jizerky stalo se místem, kde z části na zeleném drnu vyrostlo městečko Jilemnice.

Jilemnice. Založení poddanského městečka Jilemnice možno s velkou pravděpodobností položit do první čtvrtiny 14. věku. Nejstarší historickou zmínkou o Jilemnicích je záznam o faře v Regestech papežských desátků z r. 1352. Podle výše papežského desátku – ¼ kopy – možno přesvědčivě uvažovat na faru bohatou, v žádném případě vesnickou. Jilemnice nebyla teda v polovici 14. století vesnicí, ale pravděpodobně nebyla ještě dlouho městečkem. Pojmenování městečka pochází patrně od potoka jilemného, tj. tekoucího mezi jilmy – Jilemka. Německý název Starkenbach, který však je doložen až v době pobělohorské, vznikl také podle potoka Jilemky, který při jarních vodách býval velmi dravý, tedy „am starken Bach“. – Základ městečka tvořilo pravouhlé čtyřhranné tržiště, nápadně velkého rozměru, v rohu západní strany s rychtou. Stranou na západ od tržiště postaven byl hned při založení městečka kostel sv. Vavřince, který byl přirozeně farní a byl středem farnosti slušně zámožné, přinejmenším jako Lomnice nad Popelkou nebo Nová Paka, které v té době (1352) odevzdávaly stejný papežský desátek jako Jilemnice, zatímco např. Branná odváděla jen 6 grošů a Štěpanice a Poniklá vůbec nic, třebaže byly již farními obcemi.

Typicky podhorské městečko Jilemnice, napořád ze dřeva vystavěné – i kostel byl až do 18. věku dřevěný – neoplývalo výsadami a zvláštními milostmi udělenými vrchností, jak jinde bylo běžným zvykem. A tak také dlouhou řadu let neměla Jilemnice svůj vlastní znak, který se jinak pravidelně uděloval městečkům po jejich vysazení.

Jilemnice trpěla často zhoubnými požáry a kolikrát padla ohni v plen i valná část města. Plameny se nevyhnuly ani kostelu a „rathauzu“, kde vzaly za své i městské písemnosti bez výjimky těch nejdůležitějších. A tak se nezachovalo ani privilegium povýšení na město a rovněž i erbovní privilegium, jímž byl městu udělen znak. Kdy byl Jilemnicím přiznán znak a jaká byla jeho původní podoba, zůstává tajemstvím, a snaha po odhalení

je pohybem v dohadách, byť někdy pravdě velmi podobných. Jedinou pomůckou ukazující dobře cestu jsou zachovalé městské pečeti, které nesou v pečetním poli znak města.

Někdy v druhé polovici 5. století byla pro větší pohodlí valdštejské vrchnosti zbudována v Jilemnici tvrz na místě, kde dnes stojí zámek. A v té době – zcela jistě do roku 1492 – Jilemnice dostala v užívání znak: na stříbrném štítu zelený strom – jilm. V 15. věku bylo zvykem dávat městům znaky odvozené od jejich jména. Starší zvyklost, kdy města dostávala do znaku erb své vrchnosti, se již opouštěla. (Jablonec nad Nisou – strom jabloňový s plody; Tanvald = tři zelené jedle ap.).

Nejstarší zachovalé pečeti městečka Jilemnice, a to hned dvě – větší o průměru 37 mm a menší o průměru 30 mm, jsou typickou ukázkou pečeti 15. věku. V spodní části pečetního pole je štít po stranách a na spodu lemován ratolestmi a horní část pečetního pole je vyplněna bohatou ornamentální výzdobou rozvilin, jimiž se proplétá stuha s nápisem PECIET MIESTECKA GILEMNICE. Větší i menší pečeť jsou obrazově i textově na stuze více méně shodné. Znakem je uprostřed stojící strom. Užívalo-li poddanské městečko hned na dvou pečetidlech shodného znaku, není možné mít pochyby o tom, že by mu právo znaku již před tím nebylo uděleno. Tvar stromu na štítu tohoto nejstaršího známého zpodobnění znaku se však podstatně liší od tvarů užívaných později, a tedy i dnes.

Roku 1492 bylo štěpanické panství, které bylo dosud nedílné, rozděleno na dvě panství mezi strýcem Hynkem a synovcem Heníkem z Valdštejnů. Heník si ponechal štěpanický hrad a dolejší polovici městečka Jilemnice s příslušnými vesnicemi a statky. Oba majitelé, příbuzní z rodu Valdštejnů ze Štěpanic, však své díly neudrželi. Hned po smrti Hynkově r. 1513 bylo Jilemnicko horní částí města prodáno Arnoštovi z Újezdce, který se pak psal Jilemnický z Újezdce. Štěpanicko s hradem Štěpanice a dolní částí města přešlo do majetku Valdštejnů větve Skalské. Rozdělená Jilemnice měla tak dvojí vrchnost rodově nespřízněnou, a měla tedy dvojí městskou správu. Přirozeně, že každá tato správa měla i svou vlastní pečeť. Užívala-li dolní část Jilemnice starou pečeť ještě nerozděleného městečka, či měla nějakou pečeť zvláštní, nedá se říci, protože se žádná zvláštní pečeť nezachovala. Zato se však dochovala pečeť strany hořejší, která nese poněkud odlišný znak.

Na zachovacím listu Petra Běhávka, sládka z Jilemnice, z 9. května 1650 je přítěšena pod papírovým krytem pečeť s opisem PEC MIESTIC GILEMNIC NA STRA HORZ NEGWIS NAD GIZIR. Pečeť má 37 mm v průměru a v dolní části je na štítě se zdobenými okraji znak. Hořejší část pečetního pole je vyplněna ornamenty a propletena stuhami již jen symbolicky, protože text není na stuze, ale okolo celého pečetního pole. – Zvláštností je však znak na štítu, který představuje uprostřed jeden větší strom a po obou stranách dva stromy menší. – Tato pečeť mohla vzniknout hned po roce 1492, ale zdá se, že se tak stalo až za vrchnosti Jilemnických z Újezdce. A pečetilo se s ní patrně až do roku 1701, kdy Ferdinand Bonaventura, hrabě z Harrachu, jehož rodu patřilo již od třicetileté války panství štěpanické se sídlem v Horní Branné, tedy s dolní částí města Jilemnice. Ten koupil za 240 000 fl a 2 000 fl klíčného panství jilemnické s horní částí města, a tak spojil zase obě panství v jedno se středem v Jilemnici. Spojené město se pak vrátilo k původ-

nímu znaku jednoho stromu, ale tvar původního stromu je již značně změněn.

Vysoké nad Jizerou. Druhé město horního Pojizeří je způsobem založení do jisté míry obdobným jen o něco starší než Jilemnice. Zakladatel Jilemnice Jan z Valdštejna na Štěpanicích dal svému staršímu synovi téměř celé panství, jen okrajovou část na západě určil mladšímu synovi Heníkovi s prostředky, aby si za ně zakoupil od Valdštejnů z Lemberka část území za Jizerou mezi horní Jizerou a říčkou Kamenicí. Byl to kraj, který později vytvořil základ pro panství Semily. – Heník z Valdštejna si na vysokém ostrohu při soutoku Jizery s potokem, který se dnes jmenuje Vysoký, postavil hrad Nístějku, patrně na místě dřívějšího hradiště. Na náhorní plošině v blízkosti hradu Nístějky stál už dříve, než byl založen hrad, kostel, který byl farním pro stávající osadu Vysoká (dnes Stará Ves). V blízkosti tohoto kostela pravděpodobně ještě sám Heník z Valdštejna založil před rokem 1354 městečko pro německé kolonisty, snad horníky či skláře. Nové město dostalo název Hohenstadt, přičemž původní obec Vysoká byla pojmenována Stará Ves, a po vymizení německého živlu z Hohenstadtu v druhém pokolení se městečko stalo naprosto českým a převzalo jméno Vysoká resp. Vysoké. Proti Jilemnici bylo daleko skromnější a také v podstatě chudší. Papežský desátek v roce 1352 z farního kostela vysokého obnášel pouhé čtyři groše, což je téměř jen čtvrtina obnosu, který odevzdávala Jilemnice. Za těch okolností lze těžko předpokládat, že by Vysoké po svém vysazení na městečko mělo svůj znak. Majitelé městečka Vysokého se pak poměrně často střídali. Na začátku 16. století byl hrad Nístějka již opuštěn a střed panství byl přenesen do Semil. Kdy došlo k povýšení Vysokého na město a kdy mu byl udělen znak, není známo. V druhé polovině 16. století se však v písemných pramenech již mluví o městu. Znakové privilegium při povýšení na město se také nezachovalo.

Nejstarší podobu znaku nacházíme na dvou městských pečetích, jejichž pečetidla pocházejí přibližně z téže doby. Větší pečeť má průměr 40 mm a menší 30 mm. Větší pečeť s opisem PECET MIESTA VYSOKYHO NA GIZEROU má vedle štítu se znakem uprostřed letopočet 1592. Menší pečeť je bez letopočtu, ale způsobem provedení se zdá poněkud starší. Tato pečeť je zachována na listu, jímž purkmistr a rada města Vysokého pod Krkonoši a nad Jizerou potvrzují zachovalost Jana Ježka z Vysokého – v úterý po neděli, jež slove provodní léta 1620 (28. dubna).

Znak na štítu na horním zdobeném okraji je v celku na obou pečetích shodný, jen na větší pečetě je propracovanější. Představuje na levé straně zbrojnoše, nebo také uhlíře, případně horníka, jak vráží oštěp do medvěda stojícího na zadních nohou v houští při pravé straně štítu. – K tomuto znaku města, který se vždy těšil dobré paměti a velké vážnosti, vztahuje se několik verzí pověsti, které jsou ovšem z doby mnohem mladší. Výskyt medvěda jako lupiče v těchto končinách sice nebyl jedinečnou zvláštností, ale jeho zneškodnění nakonec stálo za to, aby bylo vzato do městského znaku. Častá výtvarná znázornění znaku až do naší doby narušila původní podobu, jejíž nejstarší obraz je nejvěrohodněji zachován na obou městských pečetích z druhé poloviny 16. století.

pokračování

Sborník prací východočeských archivů, ročník I. 1970

O pokladech našich předků

Zuzka Strnádková a Marcel Ryba

Krkonošské hory nikdy neoplývaly velkým bohatstvím. Je to chudý kraj, kde se lidé živilí převážně tkalcováním a kde na kameňaté půdě s každým kopnutím vyroste kámen nový a urodí se jen tolik, aby se lidé uživilí. Přesto si občas dokázali pořídit něco pro radost. Nejčastěji to byly hodinky a hodiny z různých období, ale i obrazy, orchestriony a jiné. Některé domácnosti mají v držení nejen předměty historické a umělecké hodnoty, ale i rukodělné výrobky, ukazující nejen na manuální zručnost, ale také na bohatou fantazii.

Chtěli bychom vám přiblížit některé z těchto nádherných kousků, nacházejících se v blízkém okolí, abyste viděli rozdíl mezi – dá se říci romantickým zpracováním z tehdejší doby a současným strohým přístupem k předmětům denní potřeby. Všechny tyto předměty je třeba čas od času opravovat a udržovat a máme štěstí, že v naší obci jsou lidé, kteří tyto složité stroje – např. orchestriony – opravit dokážou. Dokážou také říci, v kterém období byly vyrobeny, v některých případech i kým.

Vážení čtenáři Posla zpod Žalého. Rád bych Vám ve třech dílech textu a obrazové části přiblížil, co bylo našimi předky považováno za předměty cenné a vzácné, které byly užívány pouze při vyjímečných příležitostech a umístěny většinou v parádním pokoji, kde rodina trávil společné chvíle s rodinou a váženými návštěvami.

Nejdříve se budeme věnovat hodinkám. V minulých dobách byly chápány jako šperk, elegantní doplněk a byly synonymem luxusu. Nejstarší kusy, které zde máme a jsou plně funkční, jsou z období konce baroka – rokoka a nástupu klasicismu, dále pak některé kusy z období empíru – první čtvrtina 19. století. Od dob baroka až do poloviny 19. stol. byly vyrobeny opravdu ojedinělé speciální kousky, jako třeba bicí hrací kapesní hodinky, zvané automaty. Tyto hodinky bývaly na ciferníku doplněny pohyblivou figurální scénou, která ožila při odbíjení, některé byly doplněny i skrytou scénou erotickou. Byly vybaveny vřetenovým krokem a slengově jsou nazývány „špindle“ – (z němčiny vřeten). Hodinky v této vysoké kvalitě provedení patřily pouze šlechtické elitě a vysoce postaveným hodnostářům. Do poloviny 19. stol. se seřizovaly a natahovaly klíčkem, druhá polovina přinesla mnoho změn – vynález natahovací korunky a válečkového kroku. Zlom nastal nástupem manufakturní výroby hodinek ve Švýcarsku, kde vznikly desítky, posléze stovky firem, zabývajících se hodinářskou výrobou. Dochází tak k zaplavení evropského trhu hodinkami švýcarské výroby, čímž se stávají běžnou součástí života všech společenských vrstev.

Kapesní hodinky se daly zakoupit v Jilemnicích u hodináře, optika a zlatníka p. Václavíka, ve Vrchlabí pak u zlatníka a hodináře Franze Erbeny. Výběr byl jak v provedení

Hodinky s cylindrovým krokom na kliček, počátek dvacátého století.

Hodinky okolo roku 1900 s kotvovým krokom.

Stříbrné hodinky s kotvovým krokem a tepelnou mikroregulací a záručním listem.

Hodinky okolo roku 1800 – špindle

strojku, tak i pláště hodinek, včetně druhu kovu. Základem byl obecný kov (slitina), nikl, stříbro, nebo double (dvojkov) a pozlacená a zlatá verze. Již tehdy byla záruční

doba na nové hodinky 2 roky. Mezi lety 1910–16 mnoho švýcarských firem ukončuje výrobu kapesních hodinek a přechází na výrobu hodinek náramkových. Z po-

Celozlaté hodinky 14 karátů mezi lety 1920–1930.

čátku se jednalo o předělávky z hodinek kapesních, což bylo cenově výhodné proti nově vyrobeným náramkovým. Pánské náramkové hodinky v počátečních letech výroby měly převážně obdélníkový tvar, některé firmy se tohoto designu držely až do padesátých let 20. stol. a některé už v třicátých letech vyráběly tvary kulaté. Těsně po druhé světové válce se k nám ze Švýcarska dovážely velmi pěkné pozlacené a zlaté hodinky s chronografem, (stopkami), s označením chronographe – swisse. Jmenujme aspoň některé z firem: AUREOLE, MARVIN, BULOVA, ANKER, LEMANIA, ORIS, TISSOT, MOVADO, LONGINES, HEUER, IWC – SCHAFFHAUSEN, DOXA, OMEGA.

Věřím, že se Vám předměty z časů minulých líbily a že Vám odborný výklad Marcela Ryby osvětlil a přiblížil období jejich vzniku, pokud jste ho neznali, nebo nedovedli určit.

Speciální stříbrné hodinky s duplexním krokem, centrální vteřinovkou a pohyblivým kyvadlem.

Jak Krakonoš, Muhu a víla Izerína Trautenberka za nepořádek potrestali

Na Krkonoších vládne od nepaměti Krakonoš, zatímco pod horami se vystřídalo pánů, že by je nespočítal. Malí – velcí – tlustí – tencí, ale všichni z panského těsta, jedni za osmáct, druzí bez dvou za dvacet. Krakonošovo panství sahá od jednoho konce Krkonoš u Harrachova až po druhý konec u Žacléře. – Toho dne Krakonoš chystal Sněžce sněhovou čepici. Sněžka si ji oblékala, když děti šly do školy, a sundávala si jí, když v dolině pod horami začínaly kvést stromy. Se sněhovou čepicí bylo vždycky hodně práce. Krakonoš musel v jeskyních provětrat prachové peří sněhových vloček a prohnat trochu vítr, aby, až bude potřeba zanést čepici na Sněžku, nebyl vítr jako splašený a nerozfoukal vločky všude do kraje místo na Sněžku. Když nachystal peří a vítr zahnal zpátky, aby si odpočinul, spokojeně zavřel vrátka jeskyně a věděl, že je všechno nachystané jak má být. – „Nez vyrazím domů, podívám se ještě do Obřího dolu, jestli tamní zvířátka mají všechno, co potřebují.“ Krakonoš se totiž stará o zvířátka i rostlinky, vody i lesy. A tak vyrazil ještě do Obřího dolu. Když zkontroloval, že je vše v pořádku, začínalo se právě smrákat. Vyrazil domů, aby si po celodenním starání a přípravách na zimu trochu odpočal a zabafal si ze své fajfky.

Když přišel domů, sedl si do křesla a začal bafat, spokojený, že se mu dnes vše tak dobře podařilo. Jak tak odpočíval, ozvalo se klepání. Copak se asi děje, že takhle navečer se někdo ke mně trmácí, pomyslel si a pozval „jen pojdte dál.“ Dveřmi vstoupila postava. Krakonoš okamžitě poznal dobrého souseda Ducha Muhu, kterého před lety se sousedem Rampušákem z Orlických hor vyčarovali jako ochránce pro Jizerské hory. Krakonoš se pousmál, zvedl se z křesla a pokynul Muhu, aby se posadil. „Pojď dál, sousede, vítám tě. Co tě přivádí?“ „Zdravím tě, sousede“, odpověděl chraplavým hlasem Muhu a pokračoval „nejdu ale sám.“ Do dveří vstoupila krásná dívčí postava. Krakonoš ihned poznal vílu Izerínu. Ta byla ochránkyní a patronkou řeky Jizery, která pramení pod horou Smrk, kde bydlí Muhu. U Kořenova po klikatých cestičkách jejího koryta, kde řeka klokotá přes kameny, vtéká do Krakonošova území. Tady se kroutí přes Paseky nad Jizerou, Jablonec

nad Jizerou a pod Poniklou přibírá sestřičku Jizerku tekoucí od Benecka, sbírající vody pod Kotletem a Zlatým návrší. Společně pak tečou do Semil, kde se vrací do podhůří Jizerských hor a Českým rájem pak míří k soutoku s Labem u Lázní Toušeň. – „Bud' pozdraven Krakonoši“ řekla víla Izerína. Její hlas zněl sladce a tence. „To je vzácná návštěva,“ usmál se Krakonoš na vílu. „Vítej i ty Izeríno, jen pojdte dál přátelé, posadte se a povězte, co vás za mnou přivádí.“ Všichni usedli kolem Krakonošova stolu. Hostitel rychle připravil čaj z dobromysli, který mu nasušila bába Ponikelská a dali se do povídání. Povídali dlouze, protože ač jsou to sousedé, potkají se málokdy. A tak si toho hodně co měli říct. Jak se mají, jak se chystají na zimu, probrali všechno možné. Až pak Krakonoš, který viděl, že je ještě něco, co je přivádí, a nepřišli si jen tak popovídat pro ukrácení dlouhé chvíle, řekl: „A copak Vás za mnou vlastně přivedlo, sousedé? Nebo jste přišli jen tak pobejt?“ Na to víla Izerína svým milým hlasem řekla: „Požádala jsem Muhu o radu a pomoc. A ten navrhl, že s tím musíme dojít za tebou.“ Krakonoš už byl celý napnutý, o co se jedná a povídá: „Tak už mě dál nenapínejte.“ A víla pokračovala: „V poslední době je v Jizeře a v jejím okolí velký nepořádek. Stěžoval si mi i vodník z Českého ráje i vydra z kraje.“ A Krakonoš na to: „Tak já pustím větší dešť a on to spláchne. A když zaprší i Muhu, tak to spláchneme všechno.“ „Ale Krakonoši, tím se ten nepořádek posune jen dál a zůstane v Českém ráji, nebo níž, zůstane tam vydrě z kraje pod horami a vodníkovi z Českého ráje. Pořád ho ale budu mít v Jizeře a okolí. Vadí všemu, co v Jizeře žije, a co mi roste okolo. Vodník říkal, že se mu z toho i pstruzi roznemohli. A stejně i u vás těžší a velké kusy jako pneumatiky nebo kovové haraburdí dešť neodnese.“ – V tom svým chraplavým hlasem promluvil i Muhu. „Když s tím za mnou Izerína přišla, sousede, chtěl jsem tomu přijít na kloub a zjistit, kde se ten nepořádek v Jizeře bere. Vždyť jsme si vždycky zakládali na tom, že Jizera je nejčistší, ze všech řek. Tak jsem se vypravil to zjistit. Po pár dnech jsem načapal, že služebnictvo od Trautenberka ten nepořádek do Jizery a jejího okolí až k nám nosí!“ To se Krakonošovi nezdálo. Anče i hajnej jsou moc hodný a slušný na to, aby někam nepořádek nosili. Všichni, když někde nějaký nepořádek viděli, tak ho uklidili. „Je to pravda,“ řekla Izerína. „Já jsem je viděla, jak to tam nosí a vozí na trakaři.“ Na to Krakonoš řekl, „no tak asi v tom určitě bude mít prsty Trautenberk.“ Proto pak víle Izerině a duchovi Muhu slíbil, že se na to ráno podívá a dohodli se, že se potkají za dva dny v poledne u soutoku Jizery s Mumlavou. To je na hranici mezi Krkonošemi a Jizerskými horami. Protože už bylo hodně pozdě, tak se Muhu s vílou připravili na cestu do svých domovů. „Tak Pozdrav pánbůh“ řekli a když se s nimi Krakonoš rozloučil, rozplynuly se v mlhu a zmizeli.

Ráno si Krakonoš vzal fajfku a začal pobafávat. Pak si přiložil k oku svou hůl, do které když koukal užším koncem, tak viděl, kde se co děje a kdyby se pořádně zadíval, viděl by i na druhou stranu Sněžky. Přes Jilemnici se podíval k Trautenberkovi, jehož jednou sudičkou, co mu stála u kolébky, byla Lakota, druhou Zlost a třetí Zloba. Stál na zápraží a hulákal, seč mu síly a hlavně dech stačil. „Himmlaudónonrvetrkrucajselement...! Kubo, řekl jsem, že máte v celém okolí sebrat všechen nepořádek a přivést ho na trakaři sem,“ hromoval Trautenberk. Krakonoš zabafal tak silně, že se z fajfky zakouřilo, až se Sněžka zakuckala a Krakonoš musel povolat čerstvé povětří, aby honem ten dým rozfoukalo,

jinak by neviděl, co se u Trautenberka děje. A jen zíral, jak hajnej říká: „Rácej odpustit milostpane, ale už celý týden, jak poroučíte, vozíme ten nepořádek a pak se s ním taháme do Kořenova a dál až do údolí pod Bukovec k Jizeře a do Jizery. Je to těžká robota a ani nevíme, proč to děláme, a navíc to není správné.“ „Himllaudón donrvetrkrucajselement...“, zaláteřil zase Trautenberk, „děláte to, protože jsem vám to nařídil, holoto líná. Koukejte se pakovat a dělat co poroučím, jinak bude zle...“ a Trautenberk se až zakuckal, jak mu sakry vlétly do krku. „Anče, dojdí mi do sklepa pro pivo, ať to můžu spláchnout. A vy dva už běžte!“, láteřil na Kubu a hajnýho. Ti tedy vzali trakař a vyrazili. Museli jít až daleko do kraje, protože z okolí už všechen nepořádek do Jizery a jejího okolí v Kořenově i pod Bukovcem už navozili, jak Trautenberk poručil. Ale byli oba tak slušní, že se jim ruce třáslly, když do Jizery nepořádek sypali. Věděli, že jsou v kraji ducha Muhu, ale co jim zbývalo, když jim to Trautenberk nařídil. Zato Anče se pokaždé strchovala, aby je Muhu ve skály neproměnil a modlila se, aby je Izerína za ten nepořádek v Jizeře neutopila. Nikdo z nich nevěděl, proč Trautenberk takovou nepravost poroučí. A nevěděla to ani ponikelská bába, která jináč o všem měla povědomost.

Trautenberk se napil piva, co mu Anče přinesla a poslal ji, ať mu donese ještě kus uzelnýho, že mu nějak vyhládlo. A jen co všichni odešli, tak si začal mnout ruce a radovat se: „To jsem to ale krásně vymyslel. Všechnen nepořádek natahají do Jizery pod Bukovcem. Až to zjistí ten Muhu, tak spustí velký déšť. Ten vyleje Jizeru z břehů a podmáčí Krakonošovu zahrádku. A ještě mu tam přinese všechen nepořádek. A Krakonoš to bude mít v zahrádce a bude mít otrávenou vodu v Jizeře. A tou vodou, když bude chtít něco zalít, tak akorát všechno zahubí.“ Tak se tedy radoval, jaký plán vymyslel, jak Krakonošovi uškodí. Snědl uzenej a zapil je džbánkem piva, co mu Anče ještě musela přinést.

„Tak ty takhle, Trutenberku?“ rozčilil se Krakonoš, až se nebe zatáhlo a dva blesky z nebe sjely tak, až se od země odrazily a bouchly do země ještě jednou. Ale to už Trautenberk neslyšel, protože jak si břicho nacpal a pivem zapil, sednul si do křesla a ze samé škodolibé radosti usnul a chrápal, až se v Jilemnicí pila chtěla podívat, kde se v jejím okolí objevil sestřička. – Jen Anče spráskla ruce, když viděla, jak nad Jilemnicí obloha zčernala a honem zapálila ve světnici v okně svíčku a pomodlila se, aby se jejímu Kubíčkovu a hajnému něco nestalo. To hajnej, když viděl, jak nebe nad Krkonošemi zčernalo, vylovil z kapsy lahvičku s kápkou – byla proti všem nemocem, uřknutí a černým myšlenkám, z devatera kvítí o svatojánské noci trhaného, napil se a podal i Kubovi. „Kubo klůtni si a zaber, ať jsme co nejdřív doma, jinak nás ta slota venku zastihne. Vypadá to, že se Krakonoš na někoho zlobí.“ Kuba se napil z lahvičky, vrátil ji hajnému a zabal za trakař, co mu síly stačily. Měli trakař tak plnej všemožného nepořádku, že se jim až kolo bořilo. Dojeli až do údolí pod Bukovec. Hajnej tlačil trakař zezadu a už se rozhlížel, a když ducha Muhu nikde neviděl, pokynul na Kubu a honem trakař do Jizery vyklopili a už s prázdným trakařem spěchali zpátky domů. Cesta jim šla o hodně rychleji, jak byl trakař prázdný. Když přicházeli k Trautenberkovu statku, začaly padat kapky jak křepelčí vejce a za chvíli se i kroupy přidaly. Jak bubnovaly na střeche, probudilo to Trautenberka. „Kubo, koukej zatopit“ zahulákal. Nic se ale nedělo a kamna byly vychladlý, Kuba nikde. „Himllaudón-

donrvetrkrucajselement...“ začal láteřit. „Čeládka líná, člověka tu necháte nastydnout a zmrznout. Za co vás platím.“ Zvedl se a začal chodit po světnici. – „Tak prrr s tou bandúřskou, za poslední rok jsme od Vás ani groš neviděli“, řekla Anče Trautenberkovi za zády, protože přiběhla, když slyšela milostpána láteřit a vešla do světnice, zrovna ve chvíli, kdy Trautenberk stál zády ke dveřím. „Donrlaudón...“ popletly se Trautetenberkovi sakry, jak se lekl, když za ním Anče promluvila. „Osobo hubatá... Člověka byste snědli, práci pořádně neděláte, a ještě byste platit chtěli!!!!“ rozkřikl se Trautenberk. „Můj Kubíček a hajnej jsou v téhle slotě někde venku a ještě se nastydnou. To vy jste je poslal až do hor pod Bukovec.“ Ale Trautenberk odsekl: „Určitě se tam někde váleli. Kdyby byli co k čemu, už jsou dávno zpátky.“ V tom zahrčel trakař a Kuba a hajnej jsou už ve světnici celí zmoklí. „Že už jdete. Už jsem měla strach, že se vám něco stalo. A milostpán vyvádí, jako by měl do večera zmrznout,“ vítala je Anče. Ale Trautenberk už poroučí: „Kuba, zatopit. Hajnejch, přines mi ze sklepa džbán piva. Anče, dones mi něco pořádného k jídlu, ale to ti povídám, ať jsou aspoň tři chody.“ Kuba honem naštípal dříví, hajnej přinesl klestí na podpal a za chvíli měl Trautenberk ve světnici teplo jak v červenci na sluníčku. Anče donesla před Trautenberka tři chody. Ten jak se cpal, povídá: „Hajnej, dovezli jste to pod Bukovec?“ Jemnostpane, museli jsme až daleko do kraje to sbírat.“ Ten zaláteřil: „Tak dovezli nebo ne?“ „Nedovezli“ povídá Kuba „je to venku na trakaři“. Anče se podívala vyčítavě na Kubíčka, že neříká pravdu. Ale viděla, že se Kuba zlobí a řekl to naschvál.

Nazítří seděl Krakonoš před polednem na pařezu na soutoku Mumlavy s Jizerou pod Kořenovem. Na rameni mu seděla sojka. V poledne se objevil duch Muhu s vílou Izerínou, Přisedli ke Krakonošovi na pařezu. Krakonoš jim vypověděl, co se dozvěděl. Muhu se rozlobil, že Trautenberk takhle škodí. A víla Izerína smutně podotkla: „Navíc, protože tam ten nepořádek Trautenberk nechal dělat, další lidé tam ty skládky viděli, tak tam ten nepořádek teď hází všichni. To se snad nedá ani uklidit.“ Krakonoš přikyvoval a rozhodl: „Takže Trautenberka za to musíme vytrestat“. Muhu a Izerína s Krakonošem souhlasili a už se domlouvají, jak Trautenberka potrestají. Když se domluvili, Krakonoš poslal sojku hlídat. „A to ti povídám, hned jak bude chtít Trautenberk s nepořádkem Kubu a hajnýho zase vyhnat, hned mi to přiletíš říct.“ Sojka přikývla a letěla k Trautenberkovi. Sedla si na strom a čekala.

Trautenberk po obědě spal. Protože se zas nacpal, div mu břicho neprasklo, začal chrápat tak až to Jilemnické pile divné bylo. Anče, Kuba a hajnej zatím seděli na sluníčku na lavici před statkem a užívali si posledních paprsků, než přijde sychravo. To vám byl klid. Tedy až na to Trautenberkovo chrápání, nikdo nesakroval ani nehulákal a Trautenberkovo chrápání už ani nevnímali, i když bylo už i vylepšené postupnou hlasitostí až do náhlé pauzy různé dlouhé, až najednou po hlubokém nadechnutí koncert pokračoval. Kuba a Anče se bavili o veselce, kterou jim Trautenberk slíbil po žních vystrojit. Hajnej pokušoval z fajfky, když v tom ten klid přerušilo: „Himllaudónonrvetrkrucajselement... Kubo, Anče, hajnej...“ Se všemi to trhlo. Jak tam seděli, tak si ani nevšimli, že Trautenberk přestal chrápat. „Kubo, hajnej, co se tu válíte. Už ten nepořádek má být v Jizeře pod Bukovcem. To si myslíte, že to snad budu dělat sám? A ty Anče, jaktože mi nepřipravuješ

svačinu a veřeři?“ – Sojka jak to sakrování uslyšela, honem vyrazila za Krakonošem. A už mu povídá, že Trautenberk Kubu a hajnýho zase žene s nepořádkem k Jizeře.

Hajnej se mezitím snaží Trautenberkovi vzdorovat. „Ale milostpane, vždyť to do Jizery nepatří, jak k tomu chudinky rybky co tam žijou, přijdou, aby tam měly takový nepořádek a navíc, aby jim to ublížilo“, třásl se hajnej při své opovážlivosti. „A v té přírodě okolo Jizery to také není dobré...“ „Neodmlouvat, dělat. Himmlaudonvtr...“ Další jeho sakr zanikl v ráně hromu. Černě se zatáhlo, blesk rozčísil tmu a když se rozplynula mlha, tak tam stál Krakonoš a s ním Muhu a víla Izerína. „Tak ty jsi chtěl Trautenberku škodit a vodu i přírodu otrávit?!“

„Ne, nene pane sousede, to já bych nikdy...“ ozval se chvějícím hlasem lotr a ukazuje na hajného a Kubu, že za to můžou oni. „Mlč, Trautenberku! Všechno vím. A, že jsi škodil, teď musíš sám napravit, co jsi způsobil. Sám ten trakař odvezeš do kraje do Košťálova a všechen nepořádek uklidíš. A to ti povídám, Trautenberku, všechno to bude uklizené. A běda ti, jestli se něco stane nějakým zvířátkům ve vodě nebo na suchu.“ „Smiluj se, sousede, to nezvládnou uklidit ani do smrti.“ Chraplavým hlasem se přidal Muhu: „No máš toho tady požeňnaně, co jsi nechal navozit... Ale dobrá, Trautenberku, pokud tady víla najde podle Jizery někoho, kdo bude ochotný ti pomoci, pak jim povolím, aby ti pomohli. Jinak to budeš uklízet sám.“ – Víla Izerína se podívala na Anče a Kubu a řekla: „Trautenberku, najdu tedy někoho, kdo ti pomůže, ale jen pokud ty vystrojíš tuhle Ančeti a Kubovi veselku, kterou jim beztak už dlouho slibuješ.“

„Vystrojím, vystrojím... Hned příští neděli,“ třásl se Trautenberk. „Dobrá, dobrá, Trautenberku, přijdeme se příští týden podívat,“ řekl chraplavým hlasem Muhu. Na to se setmělo a zahřmělo a okolí bylo náhle plné husté mlhy. Ta když se rozplynula, byli všichni pryč. Jen Krakonošův hlas bylo ještě slyšet: „A pamatuj Trautenberku, v neděli bude mít Anče s Kubou veselku...“

Trautenberk vystrojil hned slíbenou svatbu Ančeti a Kubovi. Každý den ale musel jít uklízet, ale nepořádku vůbec neubývalo. Tolik ho tam přece poručil navozit. Ale to břicho se mu splaskávalo a dech upravil, i chuť k jídlu dostával až po práci.

Víla Izerína, když Trautenberk plnil své sliby, našla v Jilemnici jedno hodné děvče a v kraji pod horami jednoho hodného chlapce, kteří byli ochotni se do pomoci Trautenberkovi pustit a ten nepořádek od Jizery uklízet. Ti dva sehnali ještě děti ze školek a škol a všichni společně pomáhají každý rok nepořádek kolem Jizery uklízet, zvláště když se k nim přidaly ještě dobrovolné hasičské sbory a rozumní sousedé.

-JH-

Z časopisu JIZERSKÉ PROUDY, 2020, ročník 2. Vydává Dolní Pojizeří, Kostelní Hlavno. Text jsme mírně přizpůsobili podmínkám nejzazšího Horního Pojizeří.

Prozrazená tajemství vnitřní nádhery nerostů

KAMENÁŘSKOU PRACÍ JAROSLAVA F. Z DOLNÍCH ŠTĚPANIC

JASPIS

naleziště: CZ, Doubravice lomZ

tvrdost: 6–7 (Mohse)

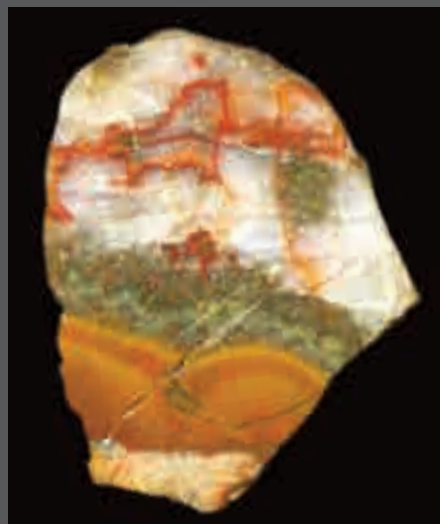
barva: střídavě červenobílý a hnědo tmavě šedý

velikost: 50 × 40 mm

použití: šperkařství

zpracování: řezání, broušení, leštění, JF

užití: Jaspis dodává odvahu pronikat ke kořeni problému. Současně podněcuje čestné chování k sobě samému. Nabízí pomoc během konfliktu, k němuž v životě dochází. V duševní rovině pomáhá při rychlém uvažování.

TYGRÍ OKO

oxid SiO₂

naleziště: Jihoafrická republika

tvrdost: 5–7 (Mohse)

barva: okrově žluto hnědý

velikost: 53 × 40 mm

použití: šperkařství

zpracování: řezání, broušení, leštění, JF

užití: Podivuhodný, kolébavý lesk způsobuje přelévání světla a vybroušením do oblých muglí se tato postupná změna barev ještě zvyšuje. Houpavý třpyt je vlastnost, která u tohoto minerálu nejvíc zaujme. Můžeme si s ním pohrávat, jak dlouho chceme a přece nikdy nezachytíme onen mžik, kdy se zářivě zlatá promění v sametově hnědou. Představuje rozmarnou ženu, která sama netuší, čím a kdy se povahově promění, ale je stále krásná.

XVIII. BENECKÁ POUŤ 2022

sobota 30. 7.

neděle 31. 7.

13.00–14.00
PREZENTACE
HASIČSKÝCH DRUŽSTEV

14.00
SOUTĚŽ HASIČŮ
O BENECKÝ POHÁR

16.00
VYHLÁŠENÍ
VÝSLEDKŮ
SOUTĚŽE HASIČSKÝCH
DRUŽSTEV

ATRAKCE PRO DĚTI
kolotoč
obří
skluzavky

od 19.00 zahraje
REJŽÁK

OBČERSTVENÍ
STEJKY
KLOBÁSA Z UDÍRNÝ
PÁREK V ROHLÍKU
DOMÁCÍ KOLÁČ

9.00

BOHOSLUŽBA
U KAPLE SV. HUBERTA

VOLNÁ ZÁBAVA
REPRODUKOVANÁ
HUDBA
POUŤ
A DOZVUKY
DO SPOTŘEBOVÁNÍ
ZÁSOB

SRDEČNĚ
VÁS ZVEME

PŘIJĎTE POBEJT!

PROSTRANSTVÍ U KAPLE SV. HUBERTA

Z V O U S D H B E N E C K O A O B E C B E N E C K O